

MEIE KODU

N.º 1

1934

HAMBAARST

Helena Kuschelevski

Vastuvõtt

Kella 9. — 12. e. l. ja

„ 4. — 6. õhtul

HAMBAARST

Aleksander Kuschelevski

Vastuvõtt

Kella 2. — 4. päeval ja

„ 6. — 8. õhtul

Rua Aurora, 94

Telefon 4-2057

THEODOR G. DO'

NATURALISEERIMINE

Kutse piletid - Töö ja isiku kadernetad. Rahalised sissenõudmised. - Maa ja majade müük. - Igasugune tõlkimine ja abiellumise paberite korraldus.

RUA DIREITA, 6

3.º andar - sala, 12

SÃO PAULO

VILLA ZELINA

OMANIK CLAUDIO MONTEIRO SOARES

Uus kohane maatüki ja maja osamaksuline müügiplaan

VÄIKESED MAKSUD JA PIKK MAKSUAEG!

Maja ühes maatükiga, 1 tuba, köök, veranda ja W. C. 80\$ kuus

Maja ühes maatükiga, 2 tuba, köök, veranda ja W. C. 90\$ kuus

Maja ühes maatükiga, 3 tuba, köök, ver., vann ja W. C. 100\$ kuus

Maja ehitatakse esimeseklassi materjaalist ühes veneziadega; valgustussisseade, s t u k k a t u u r, õlitõmbed j. n. e.

Nimetatud maatükk sisaldab: kaevu, dushi, niisama tanki; aiaga piiratud, tsemenditud tee ümber maja j. n. e.

Informatsioonid: PRAÇA ANTONIO PRADO, 3 - sob. - kella 14-17

Pühapäeviti ja pühadel: Avenida Zelida, 33. C. KORKISCHCO

Bonde 32 - Villa Prudente

Tellimise hind
L. - Ameerikas :
1 aasta Rs.: 8.000
(1½ dollarit)
Teistesse riikidesse:
1 aasta Rs.: 12.000
(\$75)
Üksik number:
Rs.: 1.500

MEIE KODU

Toimetus ja talitus:
São Paulo, Praça,
João Mendes, 1
Caixa Postal
1028.

NOSSO LAR

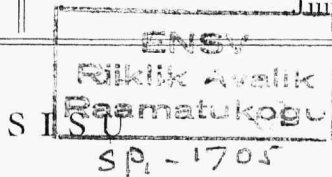
LÕUNA-AMEERIKA EESTI AJAKIRI

Ilmub São Paulos — Brasiilias 6 korda aastas. Vastutav toimetaja ED. ANDERSON.

Nr. 1

Juuni - Juuli

1934. a.

S a a t e k s

Saateks	lhk.	1
Kodumaa hääled	„	2
Brasiilia avastamine	„	3
Ringkäik ümber Brasiilia väikepõllumehe elu	„	6
Suplusrannale	„	7
Kodumaa kirjandusest	„	19
Teemantide jahil	„	11
Kadunud Andidesse	„	12
Maaqiline viiul	„	14
Mõtted elust ja ideedest	„	16
Argentiina eestlased	„	17
Rio de Janeiro eestlased	„	18
Klaveri kunstnik Padva S. Paulos	„	19
J. Mölder'i kontsert	„	19
Selgituseks	„	20
S. Paulo Eesti aukonsuliks hr. F. B. Arncsen	„	21
S. P. E. A. ja H. Seltsi „Uus Kodu” teated	„	21
Teated Eestist	„	22
Meie Kodu üleskutse	„	23

Mitmete aastate jooksul oleme tundma õppinud puuduseid, mis meile alguses päris tühised näisid. Nüüd oleme aga veendunud, et peamise tähtsuse omavad võõrsil emakeelne kirjandus, ajalehed, kohapealsete eesti seltside olemasolu j. n. e.

Nende puuduste kõrvaldamiseks oleme ajajooksul juba mõndagi teinud, kuid ikkagi liiga puudulikult.

Peame oma kodu võõrsil püüdma täiendada ja parandada, et võiksimme veidigi rahuldust tunda ja neid piinasid, mis igal võõrsil viibival eestlasel hinges, pisutki vähendada.

Juba mõndagi korda on L.-Ameerikas viibivad eestlased püüdnud väljaanda oma ajakirja, kuid alati on need katsed äpardunud, enamjaolt ainelistel põhjustel.

Käesoleva numbriga tahab L.-Ameerika eestlane veel kord oma visadust proovile panna, rajades oma ajakirjale aluse, mis oleks küllalt tugev vastupidama. Selleks vajab „Meie Kodu” iga L.-Ameerika eestlaselt lahket kaasabi, nii tellimise kui kaastöö näol. Teame küllaltki hästi, kui suure tähtsuse omab L.-Ameerika eestlaste häälkandja. Selle suure ja vastutusrikka ülesande tahab „Meie Kodu” endale võtta.

„Meie Kodu” loodi äsja hingusele läinud S. P. E. A. ja H. Seltsi „Uus Kodu” poolt väljaantud ajakirja „Uus Kodu” asemele ja rajati majandusliselt koperatiivsele alusele.

„Meie Kodu” julgeb loota, et L.-Ameerika väliseestlaste pere oma lahket kaasabi temale ei keela, nii tellimiste kui kaastöö kaudu ja loodab, et algatud töö meie kõikide kaasabil mitte asjatuks ei jää, vaid peagi ülesande kõrgusele jõuab.

„Meie Kodu” toimetus.

KODUMAA HÄÄLED

Tunned sa, Eesti vend ja õde, võõrsil elades kodumaa häält? Mis jutustavad need häälled sinule? Millest olenevad need kallid häälled?

E. V. riigivanem K. Päts

Luba mulle, „Meie Kodu”, ruumi, ainult väike nurgakene, mille eest sinule südamest tänulikuks jään, ja ma jutustan, kuidas kodumaa häälled mind laias maailmas saavad.

Saatus kiskus mind välja kodust, kui veel laps olin, paisates laia maailma, sundides maha jätma kõik, mis minule armas ja kallid oli. Tundmata maa ja rahvas said minu asukohaks ja elu seltsilisteks. Igasugused raskused ja mured tulid igapäevaste asjade hulka lugeda, ja nii mõnigi kord tõusid eluraskused kui kõrged mäed minu ees ülesse, nii et nende tagajärjel meelega mind tihti ähvardas.

Siis, nendel rasketel tundidel, kui kõik viimane vaimujõud äraarvamata võitlusi üle elas ja murtuna langema pidi, kui pime öö ja tormi pilved elutaeva üleni katnud olid, tulid tasa ja vaikselt, südame põhjast, kui kauge kandli kõlaga ja kerge kevadise tuuletuhinaga, kodumaa häälled, uut jõudu ja toetust tooma. Vaikselt liginedes lahke kodujärve lainte laksumisega, rõõmsa ke-

vadise ojavee vulinaga, armsa kodu kase kähinaga ja õrna ööpiku lauluga õitsval toomingal; hiilgava „Põhjala” kevadise iluga, tuhande linnu laulu saatel, sumeda suveöö rahuga, huluva sügise tormiga ja talve pakase paukumisega ütlesid need kallid koduhäälled troosti sõnu:

„Kannata, looda, ole oma isaisade tubli järeltulija. Vaata tagasi, kuidas võitlesid sinu esivanemad raskustega; nendel puudus igasugune võimalus priituse ja teaduse poole püüda, kuid nemad ei kaotanud julgust, nad jäid truuks oma aatele, oma rahvusele, andes edasi oma järeltulijatele kindlat meelt ja tahtejõudu, mis Eesti rahvuse suurem tundemärk, püüdes edasi ikka valguse ja teaduse poole. Looda ka võõrsil, astu edasi ka siis, kui takistused kõrgete mägedena sinu teel ees. Ikka edasi sinu rahvusele omase visadusega, ja meie oleme sinu saatjad alati ja igal pool.”

Eesti vägede ülemjuhataja Kindral J. Laidoner

Edasi viis elurada; nooruse tuhinas raiusin teed võõrsil, võites raskuseid, mis ette kogusid, ja kui eesmärgile olin jõudnud ning rahulolles käidud teele tagasi vaatasin, tulid jälle armsad kodu häälled joovastava häällauluga minu juurde ja nendest kõlas:

„Puhka, võitleja, vähe ainult, kuid siis edasi, ikka edasi, jäädes alati truuks oma rahvusele, oma hää isa nõuandele, oma hella ema soojematele südamesoovidele. Ara lase ennast meelitada võõrast hiilgusest, sest see on kaduv ja üürike. Usu meid! Võõras sõprus ei suuda tuua õnne, ja kui ta seda toob, siis nõuab ta tagasi — tasuks selle lühikese petliku õnne eest — sügavat kahetsust, südamevalu ja pisaraid!”

Täna, kus sügisene hall juukstele juba valget paiskab, kus võõrast sõprust ligidalt tundma olen õppinud, kus palju pettumusi elust minu üle on käinud, täna veel kosutavad minu haiget südant ja juhivad minu teed hiilgava valguse kiirtena need kallid hääled,

mis koosnevad lapsepõlve rõõmsatest päevadest, hella ema hälli lauludest, hea isa juttudest, kenast hõiskavast kodumaa kevadest, rõõmsa suvepäevade lauludest aasal ja nurmel, sügistuultest ja kodumaa talvemetsa salalikust kahisemisest kuuvalgel jõuluööl, kui kõik loodus ainult ühes suures valgusemeres puhkab.

Kallid kodumaa hääled, olge edasi minu saatjad ja hoidke mind ikka õigel teel, et alati truuks jääksin oma rahvusele, isaisade viisidele ja oma kaugele kodumaale, ja siis kui võõrsil, oma pää peaks viimasele puhkusele vajutama, siis laulge minule veel viimast hällilaulu.

A. Y. U.

Brasiilia avastamine

Uue maailma ülesleidmine on julge geograafilise Christoph Columbus'e töö, kes Hispaania valitsuse teenistuses olles ette võttis sõidu tundmatusse läände.

Muidugi oli see ainult laialdaste harudega saarestik, mida ta oma esimesel reisel 1492. aastal kohtas. Päris Ameerika maisamaale astuti mõni aasta hiljem ja alles pikema aja järele anti ta Hispaania valitsusele kasutamiseks.

Hispaanlaste saavutused ei lasknud portugallasi, keda õigusega 15-da ja 16-da sajandi Föniiklasteks hüüti, mitte rahule jääda. Aastal 1497 läks Vasco da Gama ühes arurikka laevastikuga meresõidule, mis osutus vägagi õnnerikkaks. Temal õnnestus sõita ümber Tormide cap'i, mis oli avastatud juba 1486. aastal, ja vaevarikka reisi järele Indiasse jõuda. Esialgul sõlmis ta siin ainult kaubalepingu, kuid jäädes pikemaks ajaks siia peatuma, muutis selle paganliku maa asumaaks, millest Portugaalia endale rikkust ammutas kahe sajandi jooksul.

Et Vasco da Gama, abi viia, sõitis 9. märtsil 1500. aastal Lisabonist, elanikude kiiduavalduste saatel, välja kuningas Manoel'i (1495-1521) poolt väljasaadetud laevastik.

Laevastiku juhataja, portugallane, Dom Pedro Alvares Cabral, oli valitsuselt käsu saanud, harilikult sõiduteest pisut lääne poole hoida, et sel kombel juhuslikult uusi saari ja maid kohata. 47 päevase sõidu järele teatati temale maa lähidust. See oli 22. aprillil, aastal 1500. Öhtupoolses sihis kerkis vaatepirile midagi, mis sarnanes tumedale pilvele, mis aga liginedes üheks mäeks osutus. See oli „Monte Paschoal”, praeguse Porto Seguro läheduses, Bahia osariigis. Et ülesleidmine sündis just suurel nädalal, siis nimetati seda mäge „Lihavõtte

mäeks”. Rõõmust, selle ootamata avastamise üle, püstitati rannale suur rist ja vabõhu altar, mille juures peeti 26. aprillil laevadel kaasasõitvate Franciscani ordu munkade poolt esimene „missa” (Jumalateenistus). Uus maa sai nimeks „Terra de Vera Cruz” (Tõeliku risti maa) mida hiljem muudeti „Terra de Santa Cruz” (Püha risti maa) ja kõige viimaks „Brasiilia'ks”. Viimane nimetus anti siin maal hulgana leiduva ja varemalt „Brasil-puu” nime all tuntud värvipuu tõttu.

Ainult mõni päev viibis laevastik sellel ankruplatsil Coroa-Vermelha lahes. 1-sel mail, pärast teist jumalateenistust, jatkas laevastik sõitu Indiasse. Samal päeval saadeti üks laevadest, kapten Gaspar de Leme, või teiste andmete järele André Gonçalves'i juhatusel avastamise teatega tagasi Portugaaliasse. Tema viis kaasa laevastiku notariuse, Pedro Vaz de Caminha poolt kokku saetud avastamise aruande kuningas Manoel'ile.

Võib ette kujutada seda imestuse suurust kui laev selle sõnumiga Lisaboni jõudis. Seda uut, äsja leitud maad, peeti teiseks Indiaks, kuid palju lähemal esimesest, sama suureks ja muinasloomeliseks, kuigi mitte sama tähtsaks kaupmeestele ja valitsusele, kui seda oli esimene.

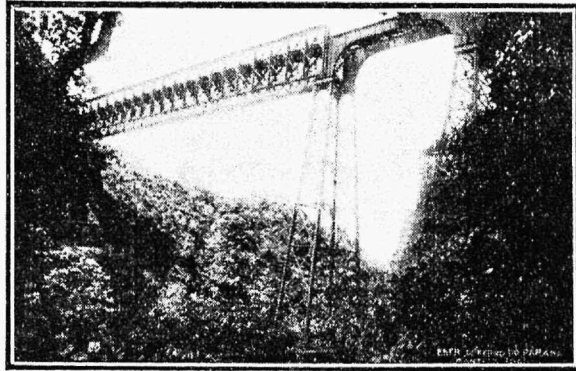
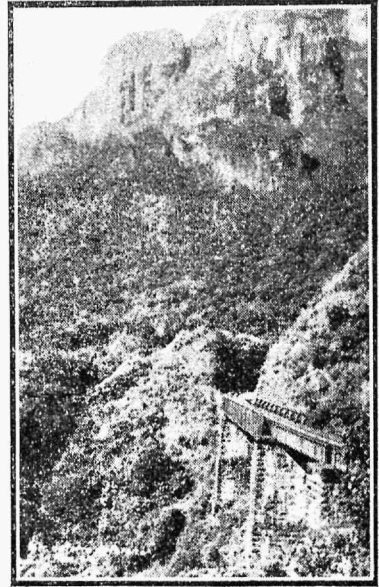
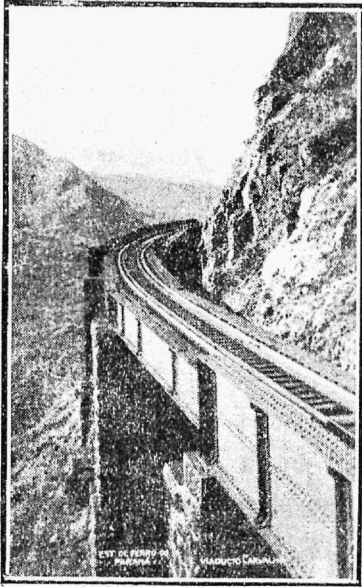
India varanduste asemel olid siin ainult mõõtmatud metsad ja jõed. Tsiviliseeritud rahva asemel, nagu seda olid Ida-India elanikud, olid siinsed pärismaalased vaesed metsinimesed, kes peale mõne linnusulgedest ja kalahammastest valmistatud esemete midagi oma pruunikas-kollase ihu peal ei kannud.

Brasiilia metselanikud avaldasid avastajate peale erikordset mõju oma ilusa kehaehitusega ja rõõmsa ning usaldatava iseloomuga.

Nad ei avaldanud mingit vaenulikkust ega salalikkust, vaid näisid olevat kaasakistud uustulnukatest. Ja tõesti — uus India oli ka see uus maa, oma imekspandava viljakuse ja meeldiva kliima tõttu. Ka tänapäev avaldab Brasiilia mõju tema küllastajatele, eriti

BRASIILIA ASUMAANA

Mitu aastakümnet ei pöördud sellele äsja avastatud maale pea mingit tähelepanu. Niihästi valitsus kui kaubandus jätsid tema peaaegu täitsa saatuse hooleks. Siin ei

Paranaqua'st Curityba'sse viiv raudtee, ilusaim L.-Ameerikas

veel, kui esimest korda tema pinnale astutakse.

Missuguseid äraarvamatuid pilte pakub tema taimestik ja loomariik. Missugused pehmed päevad ja luulised ööd! Uustulnukatele jätab see loomulikult sügavama mulje, olles palju tugevam ja andes nendele kirjeldustele sellepärast ka hoopis imekspandavaid värvitoone.

olnud ka esialgu mingisuguseid kergesti väljaveetavaid rikkuseid saada ega suurepäraseid võituseid teha.

Portugaalia valitsus muretses sellepärast ainult selle eest, et selle avastatud maa omandamist kindlustada. Selleks oli küllalt laevastiku osadest, mida ta aegajalt läkitas Brasiilia ranna kaitseks. Päril asumaaks sai Brasiilia alles aastal 1533 ühe Don João III

korralduse tõttu, mille läbi terve merekalda riba Santa Catarinast kuni Maranhãoni üksikutele suurtsugu isikutele laenumaadena ära anti. Niiugust laenumaad nimetati capitania'ks. Neid oli 10 või 12 ja nemad kandsid osalt meie tänapäevaste osariikide nimesid, nagu Espirito Santo, Bahia, Pernambuco ja Maranhão. Teised 6 või 7 capitaniat on oma esialgsed nimed ära kaotanud või need tähendavad ainult veel piirkondi või kohti (aleveid j.n.e.) nagu São Vicente, Sant'Amaro, Itamaraca, Parahyba do Sul, Porto Seguro ja Ilheos. Harilikult võttis iga capitania oma alla ühe 50 Portugaalia miili suuruse kalda maastiku või riba. Sisemaa pooltel küljel ei olnud mingit piiri, esiteks sellepärast, et maa oli veel uurimata ja siis, et omandamise õigus selle üle oli ärarippuv ühest varasemast Portugaalia ja Hispaania vahel mahatehtud lepingust.

Üksikud suurtsugu isikud, kellele need laialdased vürstiriigid laenuks anti, nägid end aja jooksul võimetuina järelalusrikast koloniseermist ette võtma. Neil puudusid sisserändajad ja rahalised abiallikad. Sellepärast võttis Portugaalia valitsus aastal 1549 tarvitusele teise äärmiselt targa abinõu. Tema võttis ise oma kätte maa valitsuse, vähemalt peapunktides ja seadis sisse keskvalitsuse Bahiasse. Kindralkuberner, Thomé de Souza astus uue maavalitsuse etteotsa. Tema ülesanne oli hoolitseda rannakaitses, üksikute koloniide üksmeele ja vaenulikkude indiaanlaste suguharude äravõitmise eest. Tervet kaks sajangut kestis see valitsuse viis. Need kindralkubernerid olid osalt päris tublid mehed, kelle südame peal oli asumaa hää käekäik ja nii tegi maa ka võrdlemisi rutulisi edusamme. Pearaskused, milliseid kindralkuberneridel tuli kohata, olid järgmised: nemad pidid alalõpmata valvel olema liiga julgete mereröövlite eest, kes olid osalt inglased, osalt Hollandlased ja osalt Prantslased, sedamööda kuidas emamaa, Portugaalia või Hispaania, ühe või teise eelnimetud võimuga tülli läks. Kuna aga inglased ja prantslased ainult möödaminnes üksikuid meresadamaid rüüstasid, õnnestas hollandlastel Bahia pealinna terveks aastaks okupeerida (1624-1625). Mõni aasta hiljem õnnestas neil isegi võita Pernambucot ja selle naabusmaid ja seda veerandsada aastat (1630-1654) oma käes hoida. Veel sügavamini tungis kolonii ellu alaline indiaanlaste küsimus. Kuninglik valitsus oli päriselanikkudele isikliku vabaduse kindlustanud ja temal oli kiiduväärt kavatsus kõiki neid suguharusi ristiusule võita. Kuid Portugaallaste järeltulijatele oli indiaanlaste vabadus

okkaks silmas. Kõik nende kurjad kired janunesid õnnetute metsinimeste orjastamise järele. Kahjuks puudus mitmel maavalitsejal tavilik meelekindlus, et nendele kuritahlistele püüetele tõkkeid ette teha; ainult Jesuiiti ordu misionäärid, kelle püüete läbi paljud tuhanded indiaanlasi ümberpöörduvad ja korraldatud küladesse kogutud oli, astusid vägivalda kannatajate indiaanlaste eest välja. Just sellepärast pöördus halbade isandate meelepaha jesuiitide vastu. Viimased aeti mitu korda vihasete indiaanlaste vaenlaste poolt nende majadest välja ja veeti vägivaldselt Euroopasse tagasi. Selles kurikuulas laimuse ja tagakiusamise sõjakäigus olid esimesel kohal iseäranis São Paulo, Maranhão, Pará ja osalt ka Rio de Janeiro.

Asjata pöördusid jesuiidid niihästi Portugaalia kui Hispaania valitsuste poole, et nende vahetalitusel kindlustada indiaanlaste vabadust ja iseseisvust. Säält poolt väljaantud säadustel oli kaugel oleval maal ainult ajutine ja silmakirjaliselt mõjuv tagajärg. Rõhumine kestis enamasti muutumatult edasi, väljaarvatud vast nendes maakondades, mis asusid rannast kaugemal, nagu näituseks Amatsooni ülemisel ja keskmisel jooksul, kus Hispaania jesuiidid indiaanlaste eest välja astusid.

Ka lõunapool olid sarnased Hispaania jesuiidid mitmesuguseid indiaanlaste asundusi asutanud, nii iseäranis Guayra nimelises maaribas, mis tänapäev osalt Paranale, osalt Argentinale kuulub. Ka siin, kuigi nimepoolest veel Hispaania ülemvalitsuse all, said need metsinimeste asundused kannatada alaliste pealetungide all, mida ette võtsid portugallased, eestkätt paulistad, portugallaste, brasiillaste ja päriselanikkude järeltulijad. Et vältida nende halastuseta inimküttide röövimishimu, viisid jesuiidid lõpuks indiaanlaste asundused kaugemale lõunapoole, praegusesse Rio Grande do Sul'i osariiki. Kuid ka sellele kaitsele pidi, nagu meie pärast saame kuulda, lõpp tulema ja jällegi pidid need olema portugallased, kes selle äsja tekkinud riigivormi, niinimetud missionid täitsa hävitasid.

(Järgneb).

SUITSULIHA

Maavalitsejale, kes sõidab ühte väikesse linnakesse, tutvustatakse sääil muuseas ka kohalikku korstnapühkija meistrit, kes on 91 aastat vana ja terve eluaja auga oma ametit pidanud. Ka on ta vaneim elanik linnas. „Oeh”, arwab maavalitseja, „see pole kellegi ime! Suitsuliha seisab, nagu teame, ikka kõige kauemini”.

Ringkäik ümber Brasiília väikepõllumehel elu

Aeg oli kätte jõudnud, et elule äratada inimmeeltes „Laksi Tõnise” päevi, millele jäädavast möödumist usuti. „Venemaale viirutamise” ja „Saamarasse sirutamise” ainuke saavutus pidi olema meelitatav „hingemaa”, mida ka kodumaa, Eesti, igale anda oleks suutnud, nagu Jakob Liiv omas nooruselaulis: „seitse jalga pikkusele, neli jalga lai, maatükk Laksi Tõnisele sääl siis antud sai”.

See aeg oma nähtustega oli sarnane, tingitud oma aja paljudest, millede üle vaikime. Samuti ka loobume nende jõudude analüüsist, mida „kätte jõudnud aeg” meis enestes liikvele äratas, sundides meid katkestama sidemeid kodumaaga ühes kõige sellega, mis meile armsaks saanud oli, viies laia maailma uut kodu, uusi elu võimalusi, ja ehk vabamaid, kui kitsaks jäänud koomaa seaga paljudele pakkuda töötas — otsima.

Sellel kirjatükil ei taha mingit ühist olla „õnneküttide traagiliste juhtumistega” ja sageli ajakirjanduses imunud teadetega, mis siinsete olude vähegi põhjalikumale tundjale osutusid ebaõigeteks „hirmu ja õuduse” juttudeks. Ehk tundus nende ridade taga isik, kes läbi orgude kihutava kiirrongi aknast väljavaadates, püüab „tõetruud” ülevõtet teha, nii ütelda, maaelust, püüdes kogunisti puudutada ka põllumehel elu, — ehkki ise sageli ei tea, kus need viljad, mida turgudel näinud oli, kasvavad, kas maa peal, või koguni puude otsas. Kuid paber on ju kannatlik. Tarvis ikka kirjutada, kui seda kunsti kord õppinud oled. Nii sattuvad mõnedki teated kodumaa ajakirjandusse, kus nad ära trükkimist leiavad, levitades sellega ebaõigeid teateid mitte ainult kohaliku elu moonutuse suhtes, vaid ka koguniste mõne üsna pärema kodumaa poja ehk tütre kohta, sünnitades sellega *paksu verd* ühises välisperes. Pole ka võimata, et mõnikord liig kergelt võetud siinsete olude kirjeldus võib rahvusvahelise skandaalini viia, heites halba varju siinsetele koondistele, raskendades nende tööd ja edasijõudmist.

Selles suhtes pole palju, kui meelde tuleme nii hästi kodumaa ajakirjandusele, kui ka kirjasaatjatele, et esimesed teateid liig kergelt ei võtaks, kunas teised „söögu, mis küps, — ja rääkigu, mis tõsi on!”

Selle kirjatüki siht on õiglast ja erapooletut pilti pakkuda siinsest väikepõllumehel elust, püüdes lühikestes joontes seda selgitada, sest sõna „Põllumees” on siin sootumaks teise tähtsusega, kui seda Eestis on õpitud arusaama ja ettekujutama.

Ka pole need teated mitte terve Brasiília kohta käivad, vaid mõne jao São Paulo

osariigi ja lähema ümbruskonna kohta, sest võimata on üldpilti pakkuda suure ja laialdase maa kohta, kus kliimatilised tingimised teravalt üksteisest erinevad mitte ainult osariikide järgi, vaid juba 50-60 kmtr. sünnitab suurt vahet.

Põllupidamine siinse osariigis, ja ka terves Brasiílias jaguneb, nagu mujalgi ilmas, suur- ja väikepõllupidamiseks. Esimeste all mõistetakse siin kohvi istandusi, kuna väikepõllupidamise all vähema maaalade omanikke segapõllupidamisega, missuguste produktioonide hulka kuuluvad: sead, kariloomad, kanad, viljapuud, viinamarjad, puuvill, siidussid, mais, kartulid, riis, oad, mitmesugused juureviljad, tomatid j.n.e. Mitmekesisemalt produtseerivad need, kes linnade läheduses asuvad ja sellega kergem turgudele pääs. Kelledel aga ühendus linnadega raskem, elades kaugel, ehk raudteest eemal, — nende produktioon on ka tuntavalt piiratum, kasvatades seda, mida neile kohalikud elunõudmised ette kirjutavad.

Ei pea aga sugugi arvama, nagu ei kasvaks muu teravili. Kasvab väga hästi, mida ka omal ajal, kui kohvi oma võidukäiku siin maal veel polnud alganud, üsna palju kasvatati. Sellest räägivad São Paulo arhiivides olevad vanad kirjad, kus näha võime endiste portugalia kuningate hõiskavat hääd meelt, nähes oma uue asumaa, Brasiília, kingitusi eneste ees: nisu, odra, rukki ja kaera toredate vihkudena, kus pääd otsas olid, mille sarnaseid Portugaal polnud veel näinud.

Selle surus aga kullaväärtusline kohvi kõik tagaplaanile ja hakkas ise linnu ja paleesid ehitama, sünnitades, nõnda nimetud „miljardäärde” seisusi ja nende uhkeid innajagusi, kuni veel võrdlemisi hilja ajani. Nüüd on aga asjad sootuks teiseks muutunud ja valitsus, kes kohvi riigi monopoliks muutis, murrab juba pikemat aega pääd, kuidas sellest täbaraks läinud ja riigimajandusele hädaohhtlikuks muutunud seisukorrast ja põletatava kohvi suitsust väljapääsu teed leida. Nimetan siinkohal, et selle raskuse põhjus ei peitu mitte ainult kohvis, vaid üleilmilises ulatuslises majanduselu raketes, mida harilikult nimetame kriisiseks. Ka näeme, et P. Ameerika „yankee” ja Argentiina suurkarja kasvataja niisamuti pääd norus hoides seisavad, üks oma nisu hunniku, — teine oma rasvase pulli juures, sest puudub turg ja ostujõud — puudub „money”.

Nüüd õhutab valitsus uuesti mõtet kasvatama hakata teravilja, nisu, rukist j. n. e., lubades selle produktiooni kõik jälle ise ära osta, makstes 600 reisi kg. Mõte on aga veel paljudele võõras, ja ka tehniliste ras-

kuste tõttu sellel alal, ei näe sääl esialgu suuremat edu olema. Minu arvates on valitsuse vaade küll õige, kuid mitte õigelt kohalt peale hakatud. Uhes selle soovitusega oleks pidanud valitsus ka selle peale mõtlema, et põllupidajatele tehniliste raskuste eemaldamiseks abiks olla, puhastusmasinate pakkumise, ehk teatud ümbruskonda nende jaamade sisseseadmise näol, muidu tuleb nii armetu see töö välja, kui sellekohased kõige elementaarsemadki abinõud puuduvad, et tee sarnast tööd, nagu Eestis 50 aasta eest „reht peksti”, — mis tõelikult põllumeest kuigi kaugele ei viiks.

Pöördume väikepõllupidaja elu juurde ja vaatleme neid taimi, mida nad istutavad turgude jaoks, ja ka neid, mida loomade toiduks kasvatatakse. Turu jaoks on: tomat, magus ja mõru pipar, salat, kaunaerned ja -oad, lillekapsad, pää- ja lehekapsad, kurgid, beringela (Eierfrucht), harilik kartul, magus kartul, mandioca ja cará (kartuli sordid), sibulad ja lõpmata palju muid, mida juurevilja turgudel näha võib.

Loomade ja ka enese tarbeks külitakse mais, riis, istutatakse kõiki kartuli sorte, kurbiseid ja muud. Vabrikutele tooresainena produtseeritakse puuvilla ja siidiusse, mida otseteed vabrikutele, ehk jälle vaheltkauplejatele ära müüakse, nagu Eestis linadega sündis, kui produtseerijal otsekohest ühen-

dust mõnesugustel põhjustel vabrikutega ei ole. Viimane nähtus on aga põllumehele kahjulik, sest angeldajate küüsi sattudes ei teeni mitte põllumees, vaid see „kergetöö” tegija, keda valitsus omades teadaannetes üsna õiglaselt attesteerib, nimetades neid põllumehe kõige suuremaks vaenlaseks. Sellest vahelkauplemisest põlluproduktide alal räägime allpool veel kord.

Nagu nimetasin, erineb sinne kliima liig järsult, mispärast igal pool pole mitte võimalik kõiki korraga kasvatada, vaid teatud kohtades ja ka teatud aegadel. Ehkki põllumehe töö on siin aasta läbi, tuleb seda siiski nii aru saada, et mitte üks ja sama taim ei kasva alati, vaid kord üks, kord teine, kõik selle järele, kuidas aasta ajad on. Üks taim on talvekuudel tulevatele öökülmadele vastupidavam, kui teine; kolmas aga hääbub kõige väiksemagi külma käes, mispärast see taimestiku tundelikkuse ja maapinna kõrguse, kui ka madaluse teadmine põllumehe tähtsamate teadmiste hulka kuuluma peab. Samuti suureks tähtsuseks on oskus kahjulikkude putukate, eestkätt sipelgate, ja ka paljude taimede haiguste vastu võitlemises. Lõpmata rikas subtroopika loodus sigitab neid mõlemaid määratul arvul. Igal taimel, pea ilma erandita, on omad vaenlased, kes mitte vahest, vaid otse suurt kahju sünnitada võivad. Nende

Supelusrannale

Saksa kirjanik Anna Kayser.

Rong vilistas ärasõiduks. Adeele ulatas veel kord käe oma mehele läbi vaguni akna. Ta tahtis veel kord meele tuletada, et selle kuue nädala sees ta hästi enese eest hoolitseks, aga mehe murelik nägu sundis teda vaikima. Valge rätik lehvis tema käes seni, kui kadus rong silmapiirilt. Siis laskus ta ohates toolile.

„Kas tõesti oli Gerhart nii väsinud kui ta viimane jumalaga jätmine?” mõtles ta. Ma olin ju ametis nendel viimastel päevadel ärasõiduga, et ei olnud aega teda tähelegi panna ja ta ei kaebanud ka. Kas ei ütelnud minule ühel päeval meie vana arst, — Teie abikaas ei meeldi mulle sugugi! Tema peaks rohkem puhkama.—”

„Seda jutlust pean ma talle iga päev, aga just kui varblastele katusel.”

„Siis jäta ta rahule,” ütles mu sõbranna. „See on meie meestele päris hää, kui nad vahest ka üksi saavad talitada. Siis oskavad nad meid rohkem hinnata!”

Adeele naeris sunnitult. Kui palju vaeva maksis talle see, et meest nii kaugele viia ja luba saada supelusrannale sõiduks. Alles siis, kui arsti tõendusel tervishoiu mõttes see

tarvilik oli, andis ta järele. „See lahkumine ei rõõmusta mind aga sugugi.”

Kiirusega, millega rong edasi tormas läksivad tagasi Adeele mõtted. „Nüüd läheb Gerhart tühja majja. Ka väike Frits sai vanaema juurde viidud. Ta on üksinda, täiesti üksinda! Muidugi sööb ruttu ja siis jälle töö juurde, mis kestab hommikust kuni kella üheni öösel. Kui harva, kui vastumeelt läheb ta seltskonda.”

Järsku tundis ta hirmu endas kasvamas. „Võib olla, et on tal ehk õige suured mured, sest sekretääri saatis ta ära ja nüüd teeb kõik üksi. Kui ma vahest juhtusin põhjuseid pärima, siis vaikis ta.”

Teised sõidu kaaslased mähkisid endid villaste tekkide sisse. Väljas oli öö kättejõudmist märgata, sest särav eha, mis omi viimseid kiiri laiiali laotas, hakkas kaduma.

Adeele pea kumises täis mõtteid ja ta astus platvormile et kuuma otsaesist jahutada. Olivad tõesti tema närvid kõigis selles süüdi, et lahutatud pidi saama oma mehest, keda ta armastas?

Veel ilmus keegi platvormile. Adeele ei tahtnud end segada lasta omis mõtteis, ja pööras tagasi oma kupeesse.

„Oh!” Nüüd tuli talle meelde mis kodus ununenud oli. „Kuidas Gerhart nii murelikult vastu võttis arve, mis olin kokku seadnud sõiduks supelus-rannale. Uhe teenija laskis

kõigi vastu on olemas omad hävitusabinõud, ja korralik tarvitamine õigel ajal, vähendab putukate kahju, tehes seda peaaegu mitte sugugi tuntavaks. Kõik sarnased lood, nagu heina kuhjade sarnased sipelga pesad ühes muude koletistega, hirmsate liiva kirkpude näol j.n.e. — on asjata suureks puhutud „õudsuse” jutud, enamjaolt nendelt, kes Brasiiliasse jõudmisel ei leidnud neid mõisaid, kus nemad Eestis nähtud unenägu järel oodatud valitsejad pidid olema ja nüüd mõnikord pidid autoga ehk rongiga sõitmisest loobuma „kokkuhoidmise” mõttes, tehes jalgsi mõnesaja kilomeetri pikkuseid rännakuid Rio de Janeirost São Paulosse, ehk ümberpöörduvalt. — Tõsi ju on, et liivakirbud on olemas, ja veel kaunis tülikad, kuid tõsi on ka, et nad mitte nii koledad ei ole, et nendest muinaslugusid luuletada. Minu mälestuse järel Eestis ettetulev varvaste ära haudumine (nagu seda õnnetust nimetatakse), suvisel heina ajal, on mitu korda hullem hädaoht.

Tuleme tagasi põlluproduktidega vahelkauplejate juurde, vaadeides üldjoontes seda, nõnda nimetat — turgu (mercado't), jättes seletamata pikema taimestikku, kui ka nende kasvatamise iseloomustamise, juhtides asjast huvitet kirjanduse juurde, mida sellel alal küllaldaselt olemas on, ja igale kättesaadav. — Poie ju tähtis põllumehele ainult üldpro-

duktsioon, vaid ka nende äramüügi võimalused. Turgude organisatsioon võib põllumehele täiesti kõlbmata olla, sellel ajal, kui linna elanikud suurtes paleede sarnastes-iluklaasidega kaunistatud võlvide all kõndides omi silmi väsitavad, suure kokku, kuhjatud põllusaaduste hulga kallal, mitte kordagi omale ette kujutades, kuidas need kord kasvasid, kes neid haris, kastis ja lõpuks siia toimetas, sagedasti selle juures häda ehk puudustki kannatades... Sellest turust, kui ühest tähtsamast asjast mõni sõna.

Siinsed turu-olud on Eesti mehele jällegi täiesti iselaadilised, millelde säälsete turgudega midagi ühist ei ole. Uhes sellega on linnade varustamine hoopis ise alusele asendatud, nagu ka paljud teisedki riiklised ja omavalitsuslised sissesääded. Eestis oli tulumaks ja muud naljaka nimelised maksud, nagu minu kõrvades veel tänaseni koomiliselt kõlab „puhtakasu maks” j.n.e. Siin puudub see maks põllumehele täiesti, vaid on kauplejate ja töösturite peale pandud üsna lihtsa süsteemi põhjal — margistamise näol, mis Eestilegi ja teistele noortele riigile hääks eeskujuks lihtsustamise mõttes olla tohiks. Ehkki ühelt poolt põllumehe seisukord näib pool eesõigustatud olema, — on aga teiselt poolt ka omad pahed olemas.

Nimelt — turule ei pääse mitte põllusaa-

ka lahti ettekäändel, et olles ükski ei ole neid ju nii palju tarvis! Ja siis ütles ta: „Kas sulle siis tõesti see nii suurt lõbu valmistab ilma minuta sõita?” Seekord naersin ma, et see oleks ju tore, siis oleks pärast jälle mesi-nädalad! Aga ma ei saanud teistiti, sest viimasel minutil sain kirja oma sõbrannalt, mis Gerhart postitooja käestva stu võttis.” See kiri oli Aada Reising’ilt, kes juba kaheksa päeva suvituskohal viibis.

Ta avas kirja. „Aga, mis see siis on? Võõras käekiri! Kas tõesti minu mees kirjad ümber vahetanud on?” Ta luges aadressi: Gerhart Reithart ja saatja Albert Stefeld. „Gerhart on rutuga kirjad ringi vahetanud ja nüüd loeb ta muidugi Aada lõbusat suvitust, mis ta minule kirjutas.” Veel kord ümbrikul olevat aadressi lugedes avas ta kirja ning luges:

„Minu Parim Sõber!

Leidsin eest sinu kirja, kui tagasi jõudsin ärireisult. Vabanda, et viivitasin vastusega! Mis sinu muredesse putub, siis vaatad sa liiga läbi mustade prillide. Küll sa jälle ennast üles aidad, niisama kui mina, kui kord sisse kukkusin. Aga anna andeks minu avalikus ja ütle, miks varjad kõike oma naise eest? Minu arvates peaks naine kõik mured mehega jagama. Minu Martha ei oskakski endale seda teistiti ette kujutada. Nii palju,

kui mina sinu naist tunnen, ei jääks ta mitte üheks päevaks supelusrannale, kui ta sinu muresid tunneks. See õige „kameraad” pole temas veel ärganud ja see kõik on sinu süü. Kuula oma vana sõbra hääd nõu, jaga omad mured naise ja õpi tundma tema väärtust. Mis laenusse puutub, siis saadan sulle 6000 marka. Tagasimaksuga on aega, sest usun sinu tahtesse ja võid arvestada igal ajal minuga.

Sind Tervitades Sõber Aelbert.”

Adeele huultel kuuldus vaikne karjatus. Ta surus huuled kokku ning tarretanud silmad vaatasivad kaugusesse. Kui suur pidi Gerharti armastus tema vastu olema? „Frankfurt!” hüüdis konduktor. Reisijad tõstsid päid ent uinusid jälle. Adeele korjas kiirelt omad asjad kokku et järgmise sõiduga kodu tagasi minna.

Kodu jõudes hiilis ta kui varas majasse. Mehe töötoa ust avades leidis ta selle aga tühja olevat. Arvatavasti oli ta börsile läinud. Töölaua oli Gerharti lõuna: Uks muna, tükk leiba ja pudel õlut. See oli kõik. Mis sai sellest mehele, kes nii palju töötas? Ta jooksis kööki, et tugevamat lõunat valmistada.

Kell üks tuli Gerhart. Söögituppa astudes leidis ta eest oma suureks imestuseks kaetud laua.

duste produtseerijad otsekohe, vaid kõik müük sünnib lõpmata hulga vahelkauplejate kaudu, kellele küll, kui kauplejatel linnavalitsused omad maksud saavad, — kuid kahe teise rahva klassi kulul. Esiteks — ei saa kauba tarvitaja iialgi kaupa otseteed, vaid teisest, kolmandast ja veel enamgi kätest, kes vahepeal igaüks teenida soovivad. Teiseks — on põllumees antud terve karja, nii ütelda, ametlikkude angeldajate kütüsi, kes igaüks oma hääksarvamise järele sind „ausalt” koorib! Tegelikult aga ei maksa sugugi see vaheltkaupleja, vaid need, kes ostavad ja peasjalikult, produtseerija. Vaheltkauplejail on nende koorimiseks kõige laialdasem tegevusvabadus, sest nad ei osta keegi kaupa otseteed ära, vaid võtavad komisjoni peale, jäädes sellega täielisteks seisukorra peremeesteks. Ehkki lubavad 10 % müüdü hinnast võtta, kuid sagedasti pole ka nende meehest suurem „eksitus” kui nad 90 % enesele võtavad ja 10 % põllumehele „meelehääks” annavad. Nähtavasti meeldib sarnane kauplemisviis kõige enam itaallastele ja hispaanlastele, — sest nende käes on turgudel kauplejate enamus. Ka on sarnane kauplemine väga lihtne: üüri linna valitsuselt ruumid, ja kaup tuleb lõpmatuseni maast-ilmast kokku, mille õnnelikus ehk õnnetus realiseerimises vähematki vastutust ei ole. — Kõik vastab põllumees.

On ju õige, et igaüks peab töö eest tasu saama, — kuid põllumees on jäänud sellega saatuse hoolde, just kui mõneks armualuseks mis kisuguse vaheltkauplejate karjale, mis omas lõpu resultaadis halvavalt mõjub, kui tema ennast kuidagi kaitseda ei oska, ehk ei suuda.

Ulal nimetatud asjaolu selgitamiseks ei tohi sugugi etteheidet leiduda turuasjanduse korraldajatele, kellele õiglane püüe ei puudu linna elanikele kõiksugusel viisil vastu tulla. Võiks aga siiki juba aeg tulla järelemõtlemiseks, et sarnane korraldus pole kaugeltki täielik, mis küll linnavalitsuse tulud rahuldab, kuid jätab paljude meeltesse kurva küsimise: kuid kellele kulul?!

Eeskujuks kõikidele teistele rahvastele võiksid olla küll jaapanlased, kes kõik omade kooperatiividega toimivad ja ka teiste rahvaste õiglasel ja sõbralikus kooskõlas töötavad, kellede kaudu omi põllusaadusi turgudele toimetavad.

Nende organiseerimise tunne on hoopis teine, kui paljudel teistel, kellele see tunne alles unenägude ilmas elab...

Sellest kõigest on aga siis väljapääsutee olemas, kui põllumeeste hulgas teatud ühine tunne läbi lööb ja nad ise omade ühisuste kaudu omad produktid turgudele toimetavad, endid sellega nendest, kes nüüd hulgana, parasitidena, temast elatavad, — vabastades. Ka see aeg ei ole mägede taga,

„Kas meil on siis täna võõrad, või mis?”
Et vastus tulemata jäi, läks ta kööki, kus cest leidis Adeele.

— „Jnimeselaps, mis siin siis on?” Adeele seisib kui riielda saanud laps nurgas. Gerharti ehmatus oli nii suur et sõnagi suust välja ei saanud. Siis hüüdis ta järsku: „Sa seisad paigal kui soolasamm, kui sa minu juurde tulla ei saa, siis tulen mina sinu juurde!” Paari sammuga oli ta naise juures ja kaelustas teda.

„Mis on siis juhtunud?” Küsis Gerhart.

„Ma tulin Aada kirja järele ja sinu kirja süia tooma. Nüüd aga ütles, — kas tahad minuga kõik jagada?”

Gerharti nägu läbistas õrn puna kui ta kirja silmitses: „Pagan võtaks seda kirjade vahetust! Ja sina muidugi võtsid kõike seda südamesse?”

„Aga Gerhart! Pea meeles et oleme üks! Ja nüüd tahad sa —?”

„Tahan! Nii kaua kui surm meid lahutab ehk veel kauemgi!”

TERAV TOIT

Kaks herrat istuvad restoraanis. Süüakse. „Mulle ei maitse see toit, armastan rohkem teravaid toite”, ütleb üks. „Saan aru. Sellepärast pistategi alati noa suhu?” arvab teine.

Eesti kirjandusest

Huvitavamatest eesti kultuurajakirjadest ja ilmunud raamatutest, mis suure poolehoidu on võitnud, nii kodu- kui välis-eestlaskonnas, on „Olion”, kunsti- kirjandus-, kultuur-ajakiri. „Olion” antakse välja Tartus, Eesti kirjandus liidu liikme Georg Naelapea väljaandel, ning juba viiendat aastat, mis küllaldaseks tõenduseks tema rikkaliku sisu väärtusele. „Olion” annab edasi täiesti erapooletult Eesti kultuuri alad, sellega soovitav ka välis-eestlastele tutvumiseks Eesti kultuuriga. Oma odava hinna tõttu ei ole ta kellegile kättesaamatu.

Tellimise hind kodumaale on Kr. 6.—, väljamaale — Kr. 12.— aastas. Sisaldab 80 lehekülge.

Vast ilmunud raamatute hulgas on revolutsiooni sünnitanud kirjanik Ferdinand Kull'i kaks kultuurajaloolist raamatut: „Mässumehi ja Boheemlasi!” — ja „Esimesi Eesti diplomaate”. Esimene toob mälestusi 1905. aasta revolutsioonist, vanglatest ja Pariisi eesti kunsti-boheemkonnast. Hästi humooriküllaselt kokkusäätud raamat toob tõelisi lugusid H. Treffnerist, Noor-Eestist Tartu ülikoolist, Tartu ja Riia vanglatest, (1905-1910). Pariisis (1905-1917) siplevad,

sest uuel, alles pooleldi ülesehitamata maal tulevad paremused kiirel sammul. Tarvis on ainult enesetahet — ja aega!

Sellest kõigest järgneb küsimus, kas ka põllumehe elu ennast ära tasub, ja meile, eestlastele, oleks huvitav vastust saada, kuidas on elu põllupidajal eesti põllumehega võrreldes?

Vastates sellele küsimusele, tuletame koraks veel meelde, et sinne põllupidamine hoopis teine on, kui Eestis. Peab kõik, mis Eestis toodud on, ümberhindama ja ümberlooma, süvenedes täiesti uutele oludele ja nende tundmaõppimisele. Esialgu paistab silma, et siin polegi põllumehi, vaid aednikud, sest puuduvad suured viljast haljendavad nурmed, ja vahivad vastu võrdlemisi väikestel maaaladel, mitmesugused juure- ja kaunavilja istutused. Peagi harjud sellega, et need vähesed maaalad enam kasutoovad võivad olla, kui suured nурmed.

Eestis on külv ja lõikus üks kord aastas. Siin aga igapäev, kui soovid ja koha tingimised tunned. Sellest tuleb, et üks vähem maaala vastab Eesti põllumehe tervele talu suurusele. Eestis on talu pere terve suve ametis, ja terve lõpmata töö suurem saavutus on see, et talveks loomadele toidutagavarad oleks korjatud heinakuhjade ja muul näol. Siin on aga see kõik unustatud, sest loomad toidavad endid aastast-aastasse ise, omadel karjamaadel, kus nendel traataiad hoidjateks on, pole karjast, ega ka karjakrantsi tarvis. Loomade vargus — on täiesti tundmata asi. Kui Eestis ühekordne aasta lõikus äpardub on terveks aastaks puudus majas. Siin on aga paljud teised võimalused ettetulnud äparduste likvideerimiseks. Ehkki mõned taimed, nagu viinamarjad, viljapuud, mais ja mõned teised, ka aastast ühe ainsa lõikuse annavad, siis on selle vastu kümned teised, mida aasta ringi kasvatada võib, mis põllumajanduses ette tulnud õnnetusi

ohtralt tasandada aitavad. Sellest seisukorrast ja mitmest muust väljaminees leiab nende ridade kirjutaja, et sinne põllupidamine ennast mitte halvemini ei tasu, kui Eestis, — vaid, kui see energia, mida Eestis põllumees ära tarvitab, ka siin ära kulutatakse, — on tagajärjed palju tulutoovamad kui seda Eestis, ja veel palju vähesema vaevaga.

Tervet põllupidamist ja ka muude elu alade korraldust võib enesele ainult eurooplase nimega ühiselt ettekujutada. Kohalikud elanikud, kellede hulgas ka suur jagu eurooplaste järeltulijaid, elavad suuremalt jaolt isasade viisil, sõna tõsisemas mõttes. Suur osa nendest, nõnda nimetatud „caipira”, ei kannata vähematki võistlust eurooplasega, vaid on peagi viimaste suurema juurde tungiga maaaladelt lahkumisele sunnitud, olles võrdlemisi nõrgad ja algatusvaesed.

Seega oleme väikese ringi ümber põllumehe elu teinud ja kui asja peale avameelselt vaatame, siis ehk jõuame otsusele, et ka põllumees siin, Brasiilias, elada võib, kui mitte just rikkalt, on ka ju see väga veniv mõiste, — siis igatahes üsna jõukalt. See tarvitab aga püsivamat meelt ja kindlust, millega igaüks mitte harjuda ei soovi.

Tänapäevane väljarändaja ei tohiks olla enam unistaja, vaid elutormides karastatud tõsine inimene, kelle arvamide ja mõtetega kaugele jäänud „Põhjala” kiidu- ja tänuväärset arvestab, mille tõenduseks töötab pikemat aega Välisministeeriumi juures asuv „Välis-Eesti Uhing”. Nimetatud ilus organisatsioon ei teeks mitte halvsti, kui tema väljarändajatele, kes tema autoriteetset nõu ehk küsivad, ühe vanema kodumaa poja sõnadega vastaks, et kes väljarännata soovib ja maaalal enesele tegevust otsib, — siis oleks küll soodsam koht Canada ja Austraalia kõrval — Brasiilia.

Maamees.

õpivad kunsti ja teevad tempe hulk tuntu- maid nimesid. Raamat toob mälestusi ligi 200 inimese kohta ja sisaldab 176 lehekülge kümne mitmesuguse haruldase pildiga.

Hind Kr. 1.50 Eestis. Välismaile postikulud juurde arvata.

Teine raamat, „Esimesi Eesti diplomaate”, toob mälestusi Eesti välis-delegatsiooni tegevusest. Raamat kirjeldab välisdelegatsiooni kui ka üksikute isikute tegutsemist. Omavahelisi ägedaid konflikte ja intriige. Jällegi on esile toodud meie suuremad kui ka tähtsamad tegelased Eesti algpäevilt, kuni käesoleva ajani — põhjenedes dokumentaalsete tõendustele, esitatud elavais ja õigeis värves.

Raamatu hind Kr. 2.— kodumaal, kuna välismail jällegi postikulu juurde tuleb arvata.

Eelpool nimetatud kahte raamatut saab tellida aadressil:

Ferdinand Kull

Lai tänav, 81 — Tallinn.

Naisterahvaidki ei ole unustatud. Neile on Dr. E. Kirschenberg'i toimetusel ilmunud raamat, mis ei tohiks puududa ühegi Eesti naise lugemislaualt. Raamatu nimi on „Tänapäeva naine”, mille seitse peatükki käivad läbi terve meie kehakava. Tervis ja ilu on vara, mis nõuab asjatundlikku hoolitsemist. „Tänapäeva naine” annab selleks täielikud juhtnöörid.

Tellimise hind Kr. 3.75.

Aadress: Kirjastus selts „Idu”, Tallinn.

Teemantide jahil

E. Madisson.

Mets. Umberringi oli pime ja taevas jooksvad must-hallid pilved. Viskasin mõned uued puud tulle, kohendasin põlenud tuki otse ja süütasin viimase sigareti suitsuisu kustutamiseks.

Hirmu mul ei olnud, ehk ma teda küll tundma oleks pidanud, sest olin tsiviliseeritud maailmast kaugel, kus peale indiaanlaste ei kedagi — ei usu, et nemad minu üksiolekut oleksid kasutanud ja mu mõneks lõunasöögiks ära tarvitanud.

Siis toetusin suure peroba (1) najale ja mõtlesin, et kui nüüd puu otsas on suur madu — lollus — kui madu puu otsas oleks ja säält minu kallale tuleks, siis võiks ta seda teha ka mujal. Pöörasin näo teisale. Tume, mustav põõsas — kas säält ehk mõni onsa (2) mind ei varitse?

Silmis tundus kirvendus ja väsinud liikmeid kerra tõmmates laskusin külmale, märjale rohule.

Läbi une kuuldus kaugusest mingisugune: „oi, oi!” Kargasin püsti. Nüüd kuulsin seda üsna selgelt ja hästi ligemal.

Hõõrusin pooluniseid silmi, ei märganud aga midagi iseäralikku.

Jällegi kuuldus: „oi, oi”, ja terasemalt silmitsedes, nägin väikest ahvikest, kes puu oksal hüppas ja imelikult sisises ja keelt laksutas. Imelik lomakene — nii sõbralik, metsik! — hüppab puusse, murrab oksa, teise ja kolmanda ning viskab kõik põõsa suunas. Korruga kakkas mul hirm, sest põõsas vilkusivad kaks põlevat silma nagu õõguvad söed. — Tohoo, pagan — mõtlesin, haarasin põleva tuki ja viskasin põõsa suunas. Oli kuulda väike sahin ja uuesti ilmusid sätendavad silmad, kuid juba ligemal. Haاراتes revolvri, tulistasin põõsa suunas kaks korda, mille järeldusel kadusid õudsed silmad.

Uuesti end tule ääre kokku kerides ja vihmast märgi riideid tule paistel kuivatades, uinusin.

Kui silmad avanesid, oli päike juba pooles lõunas. Alustasin jällegi rännakut. Juhtusin kuhugile suuremale teerajale. Öhtu eel jõudsin järele härja-vankrile, mis soolakoormaga oli teel Indiaanlaste külasse. Säält edasi matkasin teed jällegi üksinda. Minu reisuhihiks oli „Carimbo Piccery” teemandi kaevandus, mis asus 250, kilomeetri kaugusel eelpool nimetatud külast.

* * *

Tegime endale, mina, hollandlane, venelane ja soomlane, pilliroost ja savist onni või elamu. Hollandlane, pikk, lahja, terava, etepoole ninaga ja tõntside silmadega joodik. Venelane, endine vene tsaari ihukaitseväe kapten, kandis kaelas naise ja lapse pilti ning nuttis kolmkümmendkuus korda päevas. Vist vanad mälestused! Soomlane, vana merkaru, suur ja tugev, ehk õigemini „Primo Carnera” oli ainult siis kurb, kui pinga (1) juhtus lõppema ja teda võimata oli saada. Särgi asemel kandis ta üleni täu-veeritud ihunabka, mis nii esi-kui tagapool moodustasid mitmekesise kollektiooni naiste päädest ja mitmesugustest ussidest, kuhu juurde kuulus laeva ankur tüürirattaga ja palju muid kujutusi.

Esimese nädala töö viljaks oli venelase poolt leitud teemant, mille eest saime Rs. 600\$000. Uhe mehe leiu jagasime nelja vahel sõbralikult ära. See raha oli meile esimeseks abiks. Tegime kohe enda majapidamises mõned uuendused. Soomlane ostis 40 liitrit pingat, pruugitud särgi, mis ta aga esimesel päeval lõhki tõmbas, sest juba ostes olnud suured augud sees, ja toidukraami: uba, riisi, kuivatatud loomaliha, tubakat ja tikke.

Venelane laenas kaevanduse fiscalilt (2) habemenoa, ajas habeme maha, pesi oma ainukese särgi puhtaks ja paikas pükse, ise seal juures lauldes: „Jumal keisrit kaitse sa” j. n. e. Senikaua, kui särk kuivas, pesi ennast jões puhtaks, mis sündis harilikult kas suurtel pühadel ehk mõne tähtsa sündmuse puhul.

Hollandlane teritas nuga ja ostis sigari, sest tema kavatsus oli õhtul minna bar „Fecha Nunca” kaarta mängima, kust ta aga paljalt tagasi tuli.

* * *

Juba kümme päeva sadas ränka vihma. Punane muld oli muutunud läbipääsematuks poriks.

Venelane ja soomlane vaidlesid poliitika üle tõstes aeg-ajalt suurt pinga carafäod (3). Hollandlane lebas laisalt puunaril ja parandas katkiläinud sigarijuppi. Varsti muutis venelane jutuainet, vaatas naise pilti, rüüpas lonksu ja vaatas jälle, kuna silmis läikisid kaks suurt mehe pisarat. Viin oli tema ai-

(1) Peroba — hiiglasuur laanepuu, millest saadakse parimat chitusmaterjaali.

(2) Onsa — Brasiilia jaaguar.

(1) Pinga — põletatud viin.

(2) Fiscal — kontroll.

(3) Carafão — 3 - liitiline pudel.

nukene meelelahutus. Viinaga unustas ta isegi mured ja olukorra, ning kõndis rinda ette ajades mööda parakki nagu kapten kunagi. Julges aga soomlane vahele nokkida, et ega sa enam keisri teenistuses ole, siis oli riid lahti. Harilikult ei kestnud see kaua, ja varsti kõlas üle rancho (1) — „Volga, Volga”.

Õhtuid veetsime bar „Fecha Nuncas”.

Nii möödusid päevad ja kuuajalise vihmasao tagajärjel olid lõppenud toidu-tagavarad, sest juurde toomine oli võimatu. Leidus veel soola kalade soolamiseks, kuid puudusid tuletikud, et tuld algatada kala küpsetamiseks.

Päev-päevalt kasvas puudus. Lõbunaised ei naernud enam meelitavalt, klaaside kõlengi ei suutnud neid meelitada. Ei lauldud enam laule, mis muidu oli harilik ja alaline ajaviide.

*

* *

Möödunud oli kaks kuud, ning elu „Carimbos” kees jälle omas täies hoos. Päevane elu oli harilik. Makseti raha — palju raha. Õhtul joodi, lärmitseti, käidi alasti, mängiti ja kaotati!... Kõik, mis oli täna, kestis ka hommen edasi.

Hollandlane oli mängu juures riidu läinud ja saadeti kaevanduse valitsuse poolt välja. Soomlane ja venelane tegid väikese „paraka” ja sõitsid minema.

Jäin üksi, sellesse mürasse lootusega teenida raha!... Kõikjal on vaid raha! Mürisevad vaguni rattad — raha! Karjatused, tapmised, hulluksminemised — raha! Armastus — raha! Tänaval käib vana vigane kerjus — raha! Pastor loeb kirikus — raha!

Südalinnas helgivad heledad reklaamtuled. Kõik ruttavad! Keegi ei saa üksteisest aru. Sõprus ununeb — raha!...

Carimbo 13 - VII - 33.

Kadunud Andidesse

Kohaliku ajakirja „Turismo” teatel viibisid Rio de Janeiro, peatuval okeani aurik „Neptunia”¹⁾ grupp Itaalia alpiniste, kes ettevõtnud ekspeditsiooni Andidesse. Alpinistid, arvult kümme, on Itaalia Alpi Klubi liikmed ja nende juhiks on krahv Aldo Bonaccsa. Alpinistide juhi informatsiooni järgi oli see ekspeditsioon korraldatud eelpool nimetatud klubi turismi osakonna poolt, missugune möödunud aastal korraldas hästi õnnestunud ekspeditsiooni Persiasse.

Need kümme alpinisti, jõudes Argentiinasse, matkasid viibimata „Monte Tronador’ile” et korraldada otsimisi kahe hiljuti säääl kadunuks jäänud alpinisti, Matteoda ja Durando leidmiseks, millise teate nemad omasid raadioteel, viibides aurik „Neptunia”¹⁾.

Alpinistide, Mateoda ja Durando kaasarändur Gugliado, kes lahkus oma sõpradest Argentiinas, enne kui viimased asusid oma õnnetule ründamisele, annab omas aruandes selle kurbloolise sündmuse paiga üle alljärgneva kirjelduse, mida „Illustrazione del Popolo” järele ära toome.

„Tasub vaeva riskeerida eluga, et nautida üht nii impeerivast etendust,” olid Mateoda viimased sõnad, enne kui asus ründamisele: nii algab aruanne.

Kõne all on niinimetud „Ameerika Schveits”, nagu Argentiinas ja Tschilles hüütakse üht terve mandri kahtlemata kütkesta-

vamaid territooriumeid.⁵ Et sinna saabuda, läksid julged Itaalia alpinistid enca resu lähtekohast, Buenos Airesest, Rio Negro orgu mööda üles kuni rauatee lõppupunktini, mille nimi San Carlo de Barriloche ja mis asub Buenos Airesest 2000 kilomeetri kaugusel. See tee läbib Tschille-Argentiina järvede maid lõunapool Temuco’t. Tähenud maaala on kaetud hulga siniste jävedega. See on vulkaaniline Andide piirkond, asudes põhja pool tulejale eelpool Patagooniast. Järved mägede vahel asuvad laialipillatuina neljasaja miili pikkuselt ja viiekümne miili laiuselt mõlemil Kordiljeeri nõlvil, niihästi Tschille kui Argentiina pool. See on unistuste maa, esalt veel uurimata, täiesti ilma elaniketa, väljaspool teed, mis viib Porto Varas’est Barriloche’sse läbib kolm järve ja kaks maakitsust. Vaadatuna Porto Varas’es asuvast Hotel Bella Vista’st omavad kaks Llanquique järves vastupeegelduvat vulkaani kena väljanägemise.

Porto Varas on ainult puumajadest koostuv linn neljatuhande elanikuga. Järve kaldad on kaetud Põhja- ja Lõuna-Ameerika mitmekesiste puudega, milliste kõrgemate okste otsas on lahtipuhkenud mitmevärvilised õied: valged, kollased, punased ja sinised... Metsas leidub ka vähe elajaid, papagoisid, metstuisid, punakaid rebaseid ja Lõuna-Ameerika

(1) Rancho — sauest ja puukaigastest kokkuvalmistatud elamu.

hiigla konne. Ei ole ühtegi puumat, metselajat, milliseid leidub igal pool Lõuna-Ameerikas. Looduse rohket rikkust nätab parasit-taimede küllus, milistega on kaetud elavate ja kuivaade puude tüved.

Llanquique järve, nagu teiste naabruses olevate järvede vesi, on roheline ja imeksandavalt selge. Teda ümbritsevad järsud mäed; väikesed jäähustikud laskuvad alla, et rakkuda tema veepinda. Metsades, mis katavad mägiseid kattaaid, mille mäetipuud helendavad, leiab silm iluasi, mis ei koostu mitte üksnes vormist ja värvist, vaid ka sellest äraarvamata saladusest, mis on omane vaevalt tuntud maadele.

Ulemimes Tschilest Argentiinasse tuleb Rio Negrosse viival teel läbistada kolm järve: Llanquique, Kõikide pühade järv, mis on eraldatud esimesest kuplitaiuse, 2600 meetri kõrguse Osorno nimelise vulkaaniga ja Vahuel Huapi, mida eraldab Andide veejaotus, millest läheb läbi pur. See on üks võrdlematu väljasõit, mis kui seda täendada Llanquique rünapoolsel kattaal kerkiva 2400 meetri kõrguse Calbuco nimelise vulkaani ründamisega, saab üheks haruldasemaks, missuguseid kunagi võidakse teha, sest peale selle, et teil on sinne ees terve järvede raioon, näete ka merd, ehk teiste sõnadega, kattaal Lordide ja suure Chitoe (loe tshitoe) nimelise saare vahel olevat lahte, kust algavad Tshiile kanaalid, mis viivad meie Rigaletta ajaloolase Magellani poolt esmakordselt kirjeldatud merekitsusse.

Sõitu jätkatakse hommiku varatselt Porto Varas'est mootorpaadil, mis viib meid Porto Ensenada'sse, mis asub esimesel maakitsusel. Oleme umbes viitekümne kilomeetri kaugusel järvest. Sõidu jooksul oli kogu aeg silme ees helendav kooniline Osorno vulkaan, mis asetseb sinisel baasil, ja paremal käel ümar-gune Calbuco, mille nolvikutesse laava vaod sisse sõonud.

Sõit läbi maakitsuse teoneb autol, sõetolise tolmuga kaetud teel, mis viib kõikide pühade järve kanaali kattaal mööda Ancuui rahe juurde, näidates Osorno hiiglaselise väljapurskamise märke hävitatud metsa näol, kus paistavad silma sööstunud puutüved, peatunud laavajõgedes tekkinud mustad saarekesed, mida sammal ja sõnajalad on katnud rohelisega. Teatud punktil ilmub kanaal, mässav Rio Petrohne, mis jookseb graniidi kaljude vahel, moodustades fiordi, mis on vahel taevakarva sinine, vahel merekarva roheline, vahel piimakarva valge. Näeme jälle Osornot täies ulatuses, mis hulgab tipust juureni. Ta näeb niivõrd eeterina, et ei saa uskuda, et ta esitab külma lumega õudselts kaetud laava ja selle jätiste hiigla piramiiti. Argentiina ja tshiili luuletajad nimetavad teda Lõunamaa Olimpiaks.

Uhel teekäänul esineb silmale üks teine

vulkaan, imeksandav mägi Puntiaigudo, üks nendest, mis ümbritsevad Kõikide pühade järve, kuhu varsti jõuame. Kooniline (trehtrikujuline) enda aluseit, muutub ta kandiliseks tipu poole, kus kerkib rida peenikesi, valgeid ja siniseid tippe taeva poole. Püstitauna vaige, veetievalt ilusa Osorno ees, on sellel mäel midagi omapärast, otsustavalt kindlat. Et täendada meid ümbritsevat maagilist ringi, ilmub vaatepiirile Tronadori kõrgeim mägi selles raioonis (3500 meetrit) oma eekäiva Teclado'ga mis asetseb allpool. Ka Kõikide pühade järv ilmub äkki, nagu esimevad cotamatuit tema mäed.

Kuulutage ette Lucina järve ümbrust ilma linnageta, mimesteta, ainult magedega, miliste tipud asuvad jäälademed ja nolvikutel läbitungimatua tsungha (Gughada aruanne näitab hirmust metsa Tronadori baasil, kust itaalia alpinistid suure vaevaga endale teed läbi muranud) ja teil ongi Lõuna-Ameerika teine ime. Argentiinased nimetavad seda „Lagua Esmeralda“ (smaragdi järveks) vee värvi tõttu ja tõesti on see niemetus täpne, sest selle toores roheline järv, olles aianselt ühesugune päksepaiistel ja tormides, mis ei peegelda taeva sina ega hantsid pilveid, vaid võtab vastu ainult ümtoomuhkus värvirohkuses ümberpeegeldades pilveid roosilist värvi päkese loojenemise, on vaimustav.

Kõikide pühade järvel viib mootorpaat sõitja kiravasse joovastuseilma, enk õigemini värvide orgiasse. Selle jumaliku, inimelu hävitava mae kortsudes koonduvad üheseks nägemuseks hõik seni nähtud nuused mässisest Calbucest kuni Tronadorini. Peulla's oliakse veel Tschile pinnal. Sut Argentiina piirini, kus asub tuhande meetri kõrgune mägi, eraldades mõlemad ringid üksteisest, on teed mööda 17 kilomeetrit Casa Pangue'ni, kust itaalia mäeründajad alustasid enda saatusiikku rünnakut. Casa Pangue'ist paistab Tronadori selgesti kätte. See metsik ja majesteeitlik mägi esineb vaoga, mille laava tõmbanud ja mis näib minevat üles tipule nii kui taevatrepp.

Tshiile Araucani autoctoni tõttu oli see mägi kättemaksu jumalate asupaigaks, kes ilmutasid, nagu ilmutavad veelgi, kahekeelsetele (tähendab neile, kes varjavad kurje kavatsusi meeldivate sõnadega) enda tundeid saatusiikkude laavajõgede näol enda õnnetuseks sinna sattunud salakaubitsejate vastu, kes katsuvad säält mööda minna oma karjadega, tulles Argentiinast. Teerada kuni Passo Peroz Rosales'e mäeni on silutatud puutüvedega, missugune süsteem on tarvilusel Lõuna Tchiiles seal valitsevate alaliste vihmade tõttu. Ulesminnes sik-sakina tulletatakse meelde looduseuurijaid, missionärisid, kauplejaid, salakaubitsejaid, kes käisid hulvana säält läbi siis, kui Andide põhjapoolist teed Santiago ja Mendoza kõrgusel

ei olnud olemas või ta muutus talve jooksul läbipääsematuks (nüüd käib säält läbi raudtee). Mäekinkudel kerkivad puude vahelt Argentiina ja Tshiile vabariigi piirinäitajad.

Mingit tollipunkti piiril ei ole.

Puutüvedega kaetud teerada jätkub veel üheksa kilomeetrit, laskudes siis alla Friase nimelise järvele ja säält edasi Puerto Bles'ini, mis asub kolmanda suure järve ääres, mille nimi Vahuel Huapi, mida läbistades saabutakse Barriloche'sse. Uhe teise vaatepildina esinevad selle uue järve järsud kaldad, mis klaasiliselt veepinnalt vastu peegelduvad ja helisid uskumata nähtena vastu kajastavad.

Vahuel Huapi on suurem kõigist järvedest, sopiliste kallastega, moodustades hulga üksikuid fiordisid, mis täis kõrgete koskede mühinat, sünnitades kurbust. Ses järves, mille kaldad basaltist, leidub hulk saari

Vahuel Huapi järve üle (see nimi tähendab indiaanlaste keeles vee tiigrit) on olemas üks sugereeriv legend, nimelt Tsesari linnast.

See peab olema saanud alguse hauakünkakujulistest järsku järve laskuvatest mägedest ja mõnest tornikujulisest tipust, mis näivad hiigla õhulossidena. See linn tõmbas Atlanti koloniist nendesse rajoonidesse õnnekütte ja usklikke. Nende hulgas esineb jesuiit Mascardi, itaallane, kes linna otsides avastas järve. Linn öeldi olevat asutatud merihädaliste hispaanlaste ja juba hääbunud Inkade kolonii poolt, kes olid teinud sellest ühe üliinimliku õnne asupaiga, rajades seda ühe lõunapoolse hauakünka juurdepääsematu tipule, kohta, kuhu ainult võisid tungida päikene ja kondor...

See on viimase itaalia kurbloo ümbrus Andides.

Arnaldo Cipolla järvele *Vagulo*.

Maagiline viiul

Niccolo Paganini sündis, nagu seda näitavad Genfi S. Salvator'i kiriku kirjad, kus tema sündimine registreeritud 150 aasta eest, ehk täpselt, 18. veebruaril 1784. a.

Nimetatud kiriku preester näitab seda nii hoolega alalhoitud väärtuslikku dokumenti kõigile nähasoovijaile.

Kuna Paganini arvati olevat ühenduses kurja vaimuga, siis ei lubatud matta tema põrmu kiriku surnuaeda. Viie aasta pärast võeti see keeld ära ja nüüd on ta juba unenud.

Et Paganini oleks teinud lepingu kuradiga, seda ei usu tänapäev keegi; kuid veelgi teatakse rääkida fantastilisi legende selle suure viuldaja elust. Olgugi, et neil juttudel on vähem luulet ja salapära. Kõige ilusam neist legendidest on järgmine lookene, mis räägib ühest unenäost, mida nägi väikese Niccolo ema, kui esimene ei olnud veel 6 aastane. Juba siis, küürutades ühes poolpimedas vanaasjade kaupluses, oskas ta ühest lihtsast mänguriistast välja tuua mahedaid helisid, mis täitsid ema südant uhkusega.

Emale ilmunud unes ingel ja öelnud temale: „palu mida sa soovid ja Jumal võtab sind kuulda.“ Ema, kes ingli sõnade juures ei kahelnud, vastas õrnalt: „Mina tahaksin, et minu pojast saaks kuuluse viuldaja.“

Võib olla oli ema sel päeval kannatanud, nähes kuidas tema poeg sai liig valjusti karistatud isa poolt, kes andis temale algõpetust muusikas, kaotades sääljuures kannatust, isegi muusika helide all ladus lõoke poisil õrna õlule. Kuid varsti ei olnud isal, kui lihtsal mandoliini mängijal, pojale enam midagi õpetada ning hakkas otsima temale õpetajat. Giovanni Servetto oli see esimene

mees, kes püüdis teha meeldivaks tema pojale okkalise kunstitee. Kuid andekas õppija, kellest võidi loota tublit heliloojat, vajus täielikumat õpetust. Selle ülesande võttis oma peale S. Lorenzi kirikuõpetaja Costa. Kaheksa aastaselt komponeeris Paganini oma esimese soneti. Isa aga töötas hoolega, et katta poja õppimiskulusid. Antonio Paganini, kunstniku isa, oli asjatundlik maakler, nagu seda on teatavasti kõik Genfis. Tema oli see, kes avas pojale teatri, ja ühel jaanuari õhtul, aastal 1793 (S. Augustini teater, kuulus tol ajal, kuna Carlo Felice teatrit ei olnud veel olemas) kõlasid imestustäratavad mahedad helid, mida see poisikene oskas esile tuua, sellepärast võib siis ka arvata, miks rahvas pidas seda viiulit maagiliseks. Järgmisel päeval ei räägitud Genfis millegist muust, kui väikesest Niccolost, ja nii täidus ema unenägu.

Emal, kes soovis oma poega näha kuulsana, ei võinud aimata, kui palju temal sellepärast kannatada tuli. Tihti kuivatas salamahti omi pisaraid, et mitte halvavalt mõjuda poja meeolule, kes juba sarnanes nõdra-meelsele ja viimaks hakkas hulkuma mööda maailma.

Tol ajal ei olnud Genfis küllalt tublit õpetajat selle andeka lapsele. Parma oli Genfist väga kaugel ja sääl ainult võidi saada täiendavat muusikalist haridust. Kõige tublim õpetaja öeldi olevat Alessandro Rolla ja tema juurde läks väikene Niccolo. Sinna jõudes oli Rolla parajasti halvast tujus ja kuuldes, et keegi poisikesohtu noormees soovib temaga rääkida tundide üle, lasi öelda, et õpilasi juurde enam ei võeta. Oodates värisedes viimase stuudios, ei tulnud

Niccolol mõttisegi, et teda, kui ilmaaegu tülitajat ära saadetakse, ning nähes puldil viulit, hakkas seda niisama uudishimu pärast mängima. Rolla, kes oli üllatud, kuuldes ühe oma raske soneti kindlaid, mahedaid ja suurepäraseid helisid, sai neist nii liigutatud, et tahtis kohe seda kunstniku näha.

„Tubli”, ütles maestro, „mõned õpetunnid tahan sinule anda, mõned üksikud ainult, sest minule näib, et oled ise juba maestro. Esitan sind oma sõbra Ghieretti'le, kes võib sinust teha täieliku helilooja.”

Uks aasta pärast seda, lendas kotkapoeg Parmast ära. Temast sai kuulus viiuldaja, keda igalpool taganõuti ja omale rohkesti raha teenis.

Tema hulkuv ja kulukas eluviis tõi viimaks rahalise kitsikuse, sest isal polnud enam võimalik tema üle valitseda. Uhel ööl mängis ta oma viuli maha, kuid sai asemele teise väärtuslikuma, guarnieri viuli, mida üks tema kunsti austaja, keegi isand Levron'e, kinkis. Seda kallihinnalist viulit armastas ta nii, et iialgi teda oma elus maha ei jätnud ja mida nüüd alati võib näha S. Giorgio lossi punases saalis, Genfis.

Niccolo Paganini tunti igalpool, kui tublit ja omapärase tehnikaga viiulikunstniku ja tema kuulsus levines kaugele üle Alpide. Peagi esines kunstnik Pariisi, Londoni ja Viini suuremais teatris, saavutades suurt edu, viies rahvamassid dileeriumi. Et näidata Paganinile endi lugupidamist, kandsid kõik tema moe järele kaape ja kaelasidemeid.

Tuletagem meelde, kui palju tema ise armastas seletada seda, kuidas sündis tema neljanda viiulikeele kunstivõime. Leegitsev armastus kunsti vastu tegi viimase temale esialgu keeruliseks ja raskeks, kuid pärast sai see temale igapäevaseks ja lihtsaks. Uhe

oma austajanna ilusate silmade mõjul kirjutas ta kuulsa armastuse stseeni, õrna ja ihaldustäratava kahekõne, mille pühendas kahe äärmise viiulikeelele. Kord esinedes oma guarnieriga keiserlikus teatris, puudusid tema viulil mõlemad keskmised keeled, kuid sellest hoolimata pani ta pealtkuulajad imestama. Ilus draama sai kiiduvaldusi; printsess soovis temale õnne sõnadega, mis õhutasid teda tegema veel raskemaid katseid kunsti alal. „Teie olete teinud imet ainult kahe keelega, võib olla oleks küllalt ühest teie talendile.”

Paganini jätkas jõupingutusi selles suunas ja juba nädala pärast mängis ta neljandal viiulikeelel geniaalse soneti, mille pealkiri oli Napoleon, saavutades nääratumat edu. Tema ise oli sellest üllatatud ja nüüdsest peale harjutas ta edasi omapäraselt seda algupärast kunstivõimet, mis tegi temast neljanda viiulikeele kunstniku. Kaheksateistkümne sajangu terve esimene pool oli täidetud Paganini kuulsusest. Kuid kunstniku korratu eluviis, kelle kuulsus ulatus üle Euroopa, tegi mehe kütüru, silmad auku ja näost kõhnetuks. Ta pidi loobuma reisidest ja kontsertsoitudest, et tagasi minna Gaiona'sse, Parma lähedal asuvasse villasse, kuid arsti soovitusel sõitis peagi Nizza'sse, lootes selles mahedas ja tervendavas kliimas paranemist kopsu ja kurgu tiisikusele. Kuid oli juba hilja. Uhel ilusal maiõhtul, aastal 1840, suri Paganini. Tundes surma lähenevat, palus et temale antaks ta ustav viiul. Haarates viimase oma väriseva ja kondiliste sõrmedega, tahtis temast viimast korda välja tuua inglilaulu, kuid lasi vajuda padjale oma nõrga pää: silmist oli juba kustunud geeniuse elusäde.

„Illustrazione del Popolo” järele *Vagulo*.

NALJAD

Donna Pritella istub üksinda omas toakeses ja nutab. Naabritele, kes nutu põhjust pärivad, seletab ta nuttes: „Oh Jumal! Paar päeva tagasi lendas mu kanaaria lind puurist välja. Eila varastati mu kassikene ja täna ajas mul arst paelussi välja. Nüüd olen ma päris üksinda siin ilmas!”

Põllumajanduse professor küsib õpilaselt: „Millal on kõige parem aeg koguda mett?” Õpilane vastab: „Siis kui talumees ei näe ja kui koer ei ole puuvilja aias!”

HEATEGIJA

Õpetaja pühapäeva koolis seletab klassis, et igaüks, kes hääks inimeseks tahab saada, nädalas vähemalt ühe hääteo peaks tegema ja püüdma kedagi rõõmustada. Siis pöörab ta poisi poole esimesel pingil ja küsib:

„Robbie, kas sa oled sel nädalal kellegile häädmeelt teinud?”

„Olen küll, preili, ma käisin tädi juures külas ja tal oli väga häa meel, kui ma jälle minema läksin”.

Mõttepudemed „elust” ja „ideedest”

Millest tuleb see, et läheme paremale poole minema, kuid sageli oleme vasakule küljele sattunud. mõnikord sarnasesse rägistikku, kust väljapääs üsna raske näib olema?

Kas ei tule see, esiteks, osalt sellest, et meie oleme rikkad ideedest, kuid vaesevõitu „ideaalidest” ja nii paljudel on viimasest arusaamine üsna omapärane, ehk õigemini nii kinnimähitud nendest ideede nõõridest, et ideelise elu enese kuju on jäänud ainult üheks tumedaks tähekeseks meie elutaevas, mis ei sära ega meid enese poole meelitada ei suuda.

Teiseks — ehk on ka see omakorda eksisammude hulka kuuluv, kui ideede elluviimisel kohaseid teid ei otsita, ja lippu ehitakse kirjaga: „Otstarb pühendab abinõud!”

Kolmandaks — kas on see õige, kui ideelist elu arvatakse saavutada ainuõiguslise ramuleemega — „ärisoustiga” — kastmisega, ja kas ilmuvad ehk on kunagi enamalt ilmunud siis lopsakad võsud?

Kui palju on meile elu esildanud „ideeliste äritegijate” hulgast ideelisi inimesi? Vist küll armetult vähe!

Kas ei ole lõpusihiks meile „ideaal”, meie aade, kuhumeie püüame, ja ideeks nimetame seda mõtet, mis meile ilmub ja teed näitab meie ideaali poole, kuna seda teed käies liigume ideelist elurada mööda, — vastasel

korral kaotame oma ideaali silmist ja idee jätab meid kesk teed?...

Meie ei peaks mitte ideeks lugema igat mõtet, mis inimpähe tuleb, nagu seda suure hulga juures tänapäev on — sest siis oleks ka igal vargal ja kurjategijal ideed!

Idee mõiste on liig labastatud ja ärasegatud igapäevsusega, mis pärast teda ka sageli tarvitatakse sääl, kus sugugi tema koht ei ole.

Tahaksime siinkohal sõna „ideed” tõsisemalt võtta kui seda meie ümber liiklev ja rabelev „ideede” puistajate hulk, kellede ideaalid on: ühel — ilus naine, teisel — ilusad riided, kolmandal — kuulsus, kõdistav auahnus, neljandal — rikkus ükskõik misuguse eluhinna eest, viiendal — ratsahobused ja koerad, ning palju muud, mis omavahel üksteisest nii erinevad omas sisemuses, et neid üheks liita võimata on.

Sellest tuleb ka see, et nii palju räägitakse

ideedest ja ideaalidestki ja niisama palju kohtad elus inimesi, kes väljapaista lasevad, nagu just nemad need „ilutaimede” külvajad, hoolitsejad ja — koguni suurte ohvrite toojadki on. Väheha vaatlemise järele leiame aga nende ideede tagajärgedena ohakaid ja kibuvitse, mis mitte ainult vähe kasutoovad, vaid ümberpöörult — kahjulikud on, sest nad võivad surmale suigutada ehk vähemalt vigastada õrnu inimvooruse võsukesi, nende lopsakamat kasvu takistades — sest nende ideede taga puudus ideaal!

Seltside elus on see selgemini nähtav kui laiali pillatud üksikute inimeste seas, sest on ju selts inimvaimliste ja muude nõuete koondis.

Seltsid pole aga kõik samased, sest ühed jälgivad hariduslisi, teised majanduslisi ja kolmandad isiklisi lõbudeotsimise sihte. Nende kõikide sündimis-eelkäiatena ilmusid kord ideed ja nad kõik püüavad omade ideaalide poole, mis aga sugugi ühised pole.

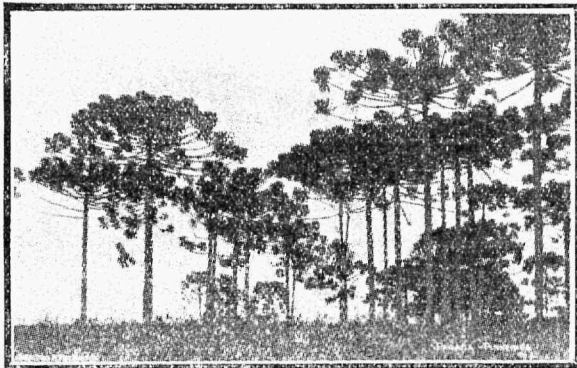
Tasandamekiiret mõttelendu ja peatume oma „Uus Kodu” kohal, kui näljane rändur külmal õhtul talutare lävel, olles joobunud mõttest — leida sooja tuba, sooja leiba ja veel sooja pererahva südant!

Mis lõbu tunneks küll reisija, kui tema leiaks kaiks nendest ihaldatavatest, ja puuduks kolmas! Rahuldusolekspoolik.

Sinul, „Uus Kodu”, on ju lipul ilusam inimvooruse õis — Haridus ja Abiandmine — püüa siis oma kõrge ideaali poole.

Sinu liikmed on ju kõik rändurid, kes külmal hilisel õhtutunnil sinu uksele koputavad. Lase neid sisse ja paku nendele nimetud kolme asja, siis ajab ka reisija sinuga tänutäheks juttu, seletades asju, mida sina ehk veel näinud ei ole.

Teie, rändurid, kui „Uus Kodu” oõmajal olete, unustage ära muud endised kodud ühes nende ideaalidega, mida need jälgisid, kui see mitte ei sarnanenud Haridusele ja Abiandmisele. Ka ärge olge nukrad, kui abi vajate ja „Uus Kodu” peremees teile soovitava „majanduslise vajaduse” ehk poolikult rahuldab, — siis teadke, et kõlbline abiandmine sagedasti veel suurem on kui see kuulus „kõlisev”, — see äratav sinus, reisija, jõu clule, mille olemasolu sa ei teadnudki! Senior.

Paraná männid

Buenos Airese Eesti Selts „Estonia” tegevusest

Veidi pilku tagasi heites endiste seltside tegevusse siin, ei saa kuidagi mainida, et ükski neist oleks tegutsenud ideaalsemalt, vaid söeluti ikka sama vilja, mis oli juba läpistanud...

Vahest küll nagu löi päikene pilvede tagant lõkkele... Kuid vähe oli sellest. Enamus eestlasil tekkis vajadus uuenduse järele, mis võimaldaks avaramat tegevust eestlaste seas. Ja see sündiski 1933.a. lõpul ühise pere „Estonia” asutamiseega.

Juba „Estonia” tegevuse algul ilmnes meie seas nagu uus ajajärk — kaasatuues enneolemata elevust ja huvi. Tundus nagu oleksime uuesti sündinud ja igavesti äraunustanud endised seltsidevahelised arusaamatused.

võrk ja pall, mis osutus tulemuseks kahe „võrkpalli” meeskonnale. Ei ükski poisid, vaid ka tüdrukud on himuga sportimas. Ja lisaks veel mõnigi paksu kõhuga perekonnaisa lööb kampa, et rasva maha võtta.

Väga armsaks on see roheline nurgake meile saanud, kus vedame omi vabu päevi mängude, laulude ja spordiga, kus unustame täielikult praeguse ruttava tehnika-ajajärgu tema kaasatoova viletsuste ja muredega.

Kahju vaid kaduvast suvest, mis meid sunnib koonduma talveks seltsi ruumidesse. Aga egas nooremad sportimist jäta. Käivad platsil edasi harjutamas, mis andis tulemuseks esimese spordi-peo 5. mail s. a.

Tundusid otse uskumatutena kavas ülessea-

Argentiina eestlased omal väljasõidu platsil

Uus, ühine pere „Estonias” rajas omale kohe algul uue sihi. Tänuväärt osa langes esimesele ajutisele juhatusele, kes oma agara esimehega muretsesid seltsile väljasõidu platsi loodusesse La Plata äärde, mis üldise röömuga sai kroonitud. Kuna varemalt eestlased vaarusid iga üks oma kanti, kus kellegil ligemal ja meeldivam.

See oli suure tähtsusega samm! Sest see väikene, kuid väga kodune roheline nurgake, osutus kui osakene kodumaast, kus valitses vaid eesti keel ja meel ning kõlasid eesti laulud, tantsud ja ringmängud. Näis, nagu oleks tagasi tulnud meie isa-isade romantiline aeg, kus elati üksmeelselt rõõmus ja õnnes!

Selts, ära nähes sarnast enneolemata kooskõla, muretses platsile veel võimlemise riiste, mis nooremate seas otse hõiskega tervitati. Ja sellele kõigile veel lisaks osteti

tud esinemised, kuid oma silm oli kuningas, mis tõendas jälle, et ühisel meelel ja jõul saab kõigist raskustest üle, mis algul näisid võitmatutena.

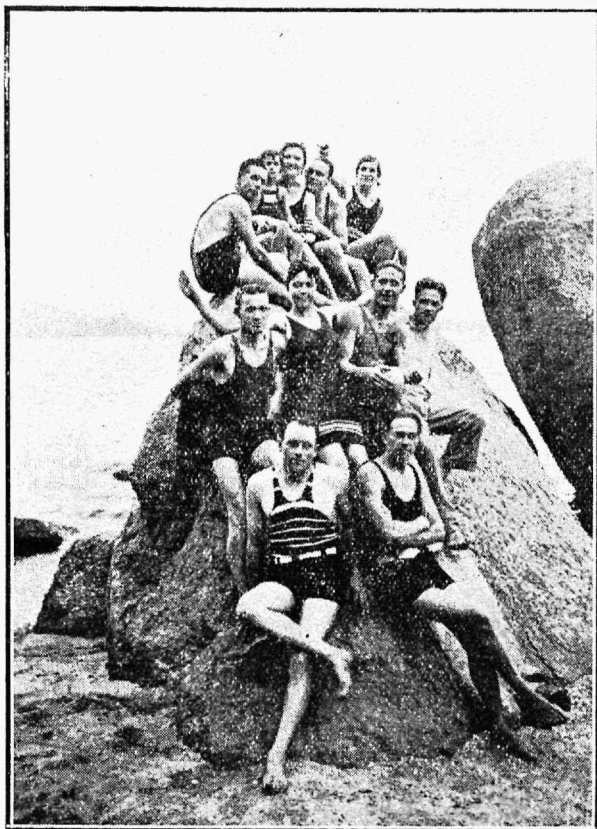
Olgu tervitatud see spordipere, teie eesti neiud ja peiud!

Talviseks hooajaks on ettenähtud hulk pidusi näitemängudega. Kooskäämiste õhtutel on omad vaheldused ja huvid, mida võimaldavad mitmesugused mängud ja ajaviite lõbustused, nagu ping-pong, male, tamka j. n. e.

Mitmesaja köiteline raamatukogu pakub veel peale selle liikmetele oma vaimutoitu, nii et talve peaks mööduma sama elavuse ja huviga. Annaks Jumal, et see paisunud kooskõla edasi kehtaks. Selleks tõsist rahvustunnet!

Ray. Mond.

Eestlased Rio de Janeiro

Rio eestlased rannalõbul

Avatud S. Paulo E. A. ja H. Seltsi „Uus Kodu” Rio osakond

Viimaste aastate vältel on Rio de Janeiro eestlaste arv tuntavalt tõusnud.

Omal ajal Brasiiliat vallutanud kriis sunnis eestlasi jällegi paremaid eluvõimalusi otsima, sest käisid ringi jutud, et kriis Rios olevat tundmata asi. Kuuldavasti ei ole nemad sellega sugugi petetud, sest kõik, kes sinna läksid on ka paigale jäänud.

Praeguste andmete järele elab Rio de Janeiro eestlasi umbes 300—350 ümber. On ellu kutsutud Eesti selts, mis töötab São Paulo Eesti Abiandmise ja Haridus Selts „Uus Kodu” Rio osakonnana. Sellest on jällegi näha, et eestlane püüab ikka paremuse kui ka oma rahvuse poole. Jääb ainult soovida nende ettevõttele edu ja püsivat tahtet nende suurte sihtide saavutamiseks.

Pilt ülal kujutab Rio eestlasi nende pühapäevases mugavuses „Paquetá saarel“.

São Paulolased on alati kadestanud Riolasi just mere ja toredate liivarandade pärast, mis ilusaid supelusvõimalusi pakub.

10. Juunil s. a. peeti ära Poola seltsi ruumes, Rio de Janeiro, S. P. E. A. ja Haridus Seltsi „Uus Kodu” Rio osakonna viimane ja lõpulik organiseerimiskoosolek. Sellel üldkoosolekul sai seltsi alaline juhatus valitud.

Mis puutub seltsi ruumidesse, siis on loota, et kasutada saab soodsate tingimistega Rio Poola seltsi ruume.

Vladimir Padva S. Paulos

VLADIMIR PADVA

Kuulus viulukunstnik Mischa Elman, kes külastas Brasiiliat ja andis São Paulos 19., 21 ja 29. juunil kontsertid, sai suure austuse osaliseks ning kohalikud, ajalehed kirjutasiid kiitvaid arvustusi. Tema saatjaks klaveril oli kuulus klaverikunstnik, eestlane, Vladimir Padva (kelle elukoht New Yorkis). Viimase kohta töid samuti suuremad São Paulo ajalehed, nagu Estado de S. Paulo, Fanfulla ja Deutsches Zeitung kiitvaid arvustusi. Estado de S. Paulo kirjutab viimase kontserdi puhul :

„Vladimir Padva oli jälle klaveril ja tema on selle kuulsu viulukunstniku ületamatu kaastiõline.“

Esimese kontserdi puhul märgib sama leht järgmist :

„Parimat koostööd pianisti ja viuldaja vahel ei oska ette kujutada.“

Fanfulla Kirjutab: „Ka Vladimir Padva, kes Brahmsi sonetes ja Mendelsoni loominguis näis omavat haruldasi võimeid, mida ilmutas tema väga kerge ja alati mõjuvate löökide mahedus klahvidel, sai palju kiiduaval-dust!“

Deutsches Zeitung Kirjutab :

„Mozarti sonetes oskab Mischa Elman ühes oma väga hea saatja Vladimir Padvaga, clavaks teha kõiki iga muusika harrastajale kadumaläinud õnneliku muusika ajajärgu häid vaimusi!“

Peale esinemist Rio de Janeiros, esinevad hr. Mischa Elman ja hr. Vladimir Padva 29 juunil São Paulos veel kolmandat korda. Viimane kontsert sai sama suure menu osaliseks kui esimesedki, korduvalt tuli numbreid korrata ja ka lisapalasiid anda, mistõttu kontsert lõppes alles peale kella 12-net öösel.

„Meie Kodu“ esitajad külastasivad herra Vladimir Padva't tema korteris „Esplanada Hottell'is“. Vesteldes herra Padvaga, kes neid lahkesti vastu võttis, selgus et oldi ainukesed eestlased kelledega tema Brasiilias viibimise ajal kohanud on. Teades et São Paulos asub kaunis suur Eesti selts, oli selle leidmiseks korraldanud otsimisi, nii telefoni raamatus kui ka suusõnaliseit, kuid tagajärjetult. Herra Padva avaldas kahet-sust et ei saanud külastada são Paulo eesti seltsi ja esineda sinse eesti seltskonna ees nagu tema koos herra L. Juhtiga seda P. A. Eesti Seltsis lahkesti tegivad.

Peab südamest kahetsema selle võimaluse kaotsi minekut, sest see oli ainukene juhus, kus üks nii rahvusvaheliselt kuulus eesti muusikakunstnik, nagu herra Vladimir Padva Brasiiliat külastab.

Herra V. Padva lahkus São Paulost järgmisel päeval, et alustada reisi Argenti-na'sse, Uruguay'sse, Chile'sse.

Esimene eesti solisti kontsert Brasiilias

Raske on kunstnikuks kasvada, raske iseäranis siin, Brasiilias, võerastes oludes, kus puuduvad sündsad tingimused ning võimalused ja edasi aitav õhkkond kunstielus üldse ja muusikas iseäranis. On ju küll siingi São Paulos konservatoorium muusika-lise ja dramaatilise hariduse saamiseks, kuid ei ole ju igalühel võimalik nende allikate juurde pääseda, kui pealegi kunstiliste kal-duvustega inimene peab omale igapäevast leiba teenima ja selle peale oma aja ja jõu kulutama. Puuduvad kaasakiskuvad eesku-jud, kuna maa oma arenemisel alles hoogu on võtmas. Kui Euroopas iga muusika armastaja saab aegajalt kuulata paremaid kontserte igaal muusika alal, oopereid, ope-rette jne., mis õhutab, eeskuju annab ja uue vaimustusega meeli täidab, siis peame siin leppima hoopis vähemaga ja ainult enese

hingest ammutama tuld ja hoogu, puudutamata jäädes harivatest eeskujudest.

Kuid pakitav tung murrab enesele kõigi olude kiuste teed, ja tänuväärt asjaga on hakkama saanud Eesti selts "Uus Kodu", korraldades oma ruumes Jaan Mölder'i kontserdi, sellega algavale kunstnikule võimalust andes oma häält proovida publiku ees ja Eesti seltskonnale esitada suuremaulatusiselt eneste seast tekkinud lauljat. Küll ei ole hr. Mölder meie laulu armastajatele enam uus mees, on teda kuulnud juba mitmel puhul, isegi raadios, üksikute paladega, kuid iseisev kontsert nõuab juba palju rohkem ja näitab ka solisti võimeid palju mitmekülgsemalt.

Ei ole siin koht vaadelda ettekandeid puht laulutehnilisest küljest. Aga kogumulje, kõiki asjaolusid arvesse võttes, oli üsna hea. Saalil puudub tarvilik kõrgus, mis halvasti mõjutab akustikat. See aga mõjus ettekannete peale nõrgendavalt. Ka ettekandmiseks soodsate Eesti palade valiku puudust pidi tundma, sest meil siin Brasiilias pole Eesti soolo laulude noote ju loomulikult valida. Ka oleks märgatavalt kaasakiskuvamalt mõjunud mitte „Soome laul“, vaid „Eesti laul“. On ju seesinane laul nii laialt Eestis Eesti lauluna tuntud ja kõigile armas. Niisama oleks ka rohkem koduseid tundeid sünnitanud ja sügavamale tunginud, kui Saksa „Pärnapuu“ asemel oleks lauldud „Uks kask meil kasvas õues“, mis jälle kõigile nii tuttav ja oma on, — kontsert oleks võitnud.

Märgatavalt hästi kõlasid kontserdi lõpu osas Vene laulud, — võib olla selle tõttu, et laulja juba hoogu oli läinud, võib olla ka selle tõttu, et nende laulmiseks ei puudu head eeskujud; võib olla ka selle tõttu, et nad on meile kõigile hästi tuntud, kuid vististe küll kõikide nende asjaolude tõttu.

Lauljal on pehme, meeldiva kõlaline hää ja rohkem väljakujunenud keskmises registris, tarvitades tublit tööd ülemises ja iseäranis alumises registris ning tähelepanelikku harjutamist ettekandmise dramaatilises küljes.

Tahame loota, et meie ksvavat headmeelt arenevast kunstnikust edaspidigi leiame, ja Eesti laul meie kitsast ringist kaugemalegi kõlab meie uue kodu naabrite seas.

I. Kartau.

SELGITUSEKS

Sagedasti leidub eesti ajalehtedes, ja isegi V.-E. Almanaki veergudel, kirjeldusi Brasiilia üle, mis kuidagi tõele ei vasta. Mõnikord on kirjutatud isegi hirmu ja õuduse lugusid. Ka enese-kiitmisi ja teiste laimamisi tuleb ette.

Oleks soovitav, et isikud, kes sinseid olusid veel hästi ei tunne, enne kirjutamist täpsemate andmete saamiseks brasiilias kaemat aega elanud eestlaste poole pööraksid. On arusaadav et ükski inimene ei saa olla kõiketeadja, ja igaüks, kes õige informatsiooni andmises kasulik saab olla, teeb seda häämeelega. Meie kõikide soov oleks, et brasiilia rahvas, kui ka brasiilia eestlased, naeruvääristatud ei saaks.

Tuleb meeles pidada, et iseäranis, V.-E. Almanak ei ole mitte mõni naljaleht, vaid on kõikide väliseestlaste häälekandja, mille sihiks on võõrsil viibivate eestlaste koondamine.

Veel viimases V.-E. Almanakis nr. 2 1934. aastal, pealkirja all: „São Paulo — Brasiilia tuiksoon“, on kirjutatud sarnastest asjadest, mis inestama panevad: kuidas need üldse on trükkimist leidnud? Kõige suuremat ülekohut sellega on tehtud just siinsetele eesti neidudele. Nimetatud kirjeldusest loeme sõnasõnalt: — Ka brasiillased mehed vaatavad abelludes, et naine oleks tõsine, neitsi, mitte lõbunaine, — natukene edasi loeme: — Eesti preili oma hariliku ülalpidamisega brasiillase poolt kunagi seaduslikult naiseks eii võeta. Sellega siis on tahtud ütelda, nii ümber nurga, et kõik siinsed eesti neid on lõbunaised. See on jäme suguõdede laimamine, ja loodame, et lugupeetud V.-E. Almanaki lugejad seda sõnasõnalt ei võta.

Igal rahvusel on teatud isikute näol, omad häbiplikid, ja ka meie pole sellepolest päris puhtad. Kuid igaüks, kellel vähegi rahvustunnet on, peab püüdma kaasa aidata, et need plekid kaoks, sääl juures aga mitte kõiki süütuid inimesi mõne sarnasega üheväärseks tembeldades. Mitmeid eestlannasid on sääduslikus abielus brasiillasega ja samuti mitmeid eesti noorimehi brasiillanaga.

Ka ei tohiks asjatult kritiseerida brasiillannasid. Brasiillased juba oskavad kaitsta oma suguõdede au. Ukski asi ei ärita neid nii, kui naisterahva haavamine, kas sõnadega, ehk teoga.

Ei ole sünnis mahateha, pealegi liialdades, selle maa elanikke, kus meie elame, — maad, mis meid lahkesti vastu on võtnud! On palju eestlasi, kes siinses maamullas on omale igavese puhkepaiga leidnud; on paljud, kes omale on siia kindla kodu loonud — selle maa on omale teiseks kodumaaks valinud ja kes võib olla ialgi enam ei näe oma sünnimaad, kuid siiski oma sünnimaa vastu omas südames armastust ja õrnemaid tundeid kannavad.

Loodame, et edaspidi sarnased asjad enam ei kordu. Brasiilial an palju omapärasusi, millega, asjalikult kirjutades, võib suuremt huvi äratada kui kõmuartiklitega.

Toimetus.

São Paulo Eesti aukonsuliks norralane, Finn B. Arnesen

29. mail k.a. kinnitati Brasiilia valitsuse poolt São Paulo Eesti aukonsuliks, norralane, tuntuim ärimees - importöör, kohaliku Skandinaavia seltskonna tegelane ja Briti tööstus-kaubanduskoja liige.

Herra Finn B. Arnesen külastas 23. juunil S.P.E.A. ja H. Seltsi „Uus Kodu” poolt korraldatud „Jaani õhtu” pidustust, kus seltsi esimees hr. Paul Veltson uut konsulit lühikese kõnega, kõige São Paulo eestlaste nimel tervitas, millele hr. konsul tänukõnega vastas.

Eesti aukonsul Finn B. Arnesen

Herra Finn B. Arnesen, kui aukonsul, erilisi kõnetunde konsulaar asjaajamiseks ei määra ja toimib konsulaar asjaajamisi ainult vabal ajal ja aukonsuli võimupiires. Konsulaadi ruumid asuvad S. Paulos, Rua L. Badaró N.º 10, saal 306 (Predio Cruz Vermelha).

Hiljuti kodumaale ära reisinud Brasiilia Eesti aukonsul hr. Rudolf Ise tegi veel enne ärasõitu külaskäike Argentiinas ja Uruguais asuvatele eestlastele, et tutvuneda kohapeal nende elu-oluga.

Tagasisõidul ringreisult, 25. juunil, peatus hr. Rudolf Ise ühe päeva S. Paulos ja külastas S.P.E.A. ja H. Seltsi „Uus Kodu”. Oma reisumuljetest jutustas hr. Rudolf Ise muuseas järgmist:

„Olin oma külaskäigu juba varem Buenos Aires' i eestlastele teatavaks teinud ja ühtlasi arvatava jõudeaja ära märkinud, kuid suur oli minu imestus, kui peale kolmetunnilise hiljaks jäämise, sadama sillal hulga eestlasi

ees leidsin. Vastuvõtt oli südamlük, ei puudunud isegi lilled. Lühikese sealviibimise ajal võisin peagi märgata, et Argentiina eestlased on seltskondliselt tegevale jalale jõudnud. Samuti on sealsete eestlaste haridusline tasapind tuntavalt kõrgem kui S. Paulos, rääkimata Rio de Janeiro'st.”

Hr Rudolf Ise ütles leidnud olevat Argentiina Eesti aukonsuli kohale isiku, samuti ka Uruguais, Montevideosse, kus tema lühemat aega peatus ja kus senini mingisugust Eesti seltskondlist organisatsiooni loodud ei ole.

Hr. Rudolf Ise viib omalt poolt E. V. riigivanemale, vägede ülemjuhatajale ja välisministrile kingitusena kaasa E. V. riigi-vapid, mis valmistatud parimaist Brasiilia puusortidest, puunikerdaja, eestlase hr. Karl Maaroo'si poolt, kelle tööd ka eestis tuntud ja kes juba kauemat aega Brasiilias. Ka konsul hr. Finn B. Arnesen'i poolt viib hr. Rudolf Ise endaga üleandmiseks E. V. riigivanemale kena kirjutuslaua kirjamapi, mis kaunistatud Eesti riigi-vapiga ja hästi kordaläinuks kunstitööks võib pidada.

São Paulo Eesti Abiandmise ja Haridus-Seltsi teated

Juulikuu lõpupoolel algab tegevust laste pühapäeva-kool. Samuti on organiseerimisel laste näitegrupp, laulukoor ja võimlemise kursused. Lastevanemaid, kes soovivad omi lapsi sellest tegevusest saata osa võtma, palume üles anda seltsi juhatusele igal teisipäeval, kell 8 õhtul.

Igal laupäeval, välja arvatud piduõhtud, tegutseb Salong-tantsude kool, millest osavõtt Seltsi liikmetele maksuta, mitteliikmetele — väikese tasu eest.

Igal pühapäeval, kella 3-est kuni kella 6-ni õhtul, tants matinée orkestri saatel.

28. juulil korraldatakse suurejooneline Spordipidu, kus esinevad meie paremad poksijad, herrad O. Davidson, P. Veltson, I. Toom, A. Kulpas, G. Ramm ja V. Ismael.

25. augustil pühitseb S. P. E. A. ja Haridus Selts „Uus Kodu” oma 7. aastapäeva.

Juhatus.

Rudolf Rupsky

27 juunil s. a. lahkus maigest elust, lühikesest raske haiguse järele hr. Rudolf Rupsky.

Teda mäletab S. P. E. A. ja H. Selts „Uus Kodu”, kui energilist seltsi juhti ja sõbralikku liiget, kes hädapäeval oli alati seltsiga, kus enastohverdavalt

tegutses. Tema lahkus seltsi esimehe kohalt 22. 4. 1934.

Olgu kerge talle võõra maa muld.

Hr. R. Rupsky sündis 18 juulil 1886 a. Tartu linnas, elas eestis ja venemaal. 1929. aastal siirdus S. Paulo'sse, kus töötas maalermeistrina. Hiljem avas vihtlemise sauna, esimese sarnastest Brasiilias.

„Uus Kodu”

TEATED EESTIST

Tallinnas, 23 mail kell 4 p. l., suri kopsupõletikku eesti sotsialistide juht ja suurem seltskonnategelane Mihkel Martna, saades 73 aastat vanaks. Mihkel Martna, kuigi pahempoolsete vaadetega erakonna mees, oli tubli isamaalane ja Eesti asja eest võitleja. Tema teeneid austas Tartu ülikool, valides tema audoktoriks.

Laupäeval, 26. mail riigivanem võttis Kadrioru lossis vastu üle riigi kokku tulnud keskkooli lõpetanud noori ühes koolijuhatajatega.

Pühapäeval, 27 mail uppus paadi ümberminekul Jägala jõe kanaalis viis inimest. Märja haa leidsid: tuntud jalgpallimängija Artur Maurer, tema poeg Sven, Tal. Harju prefektuuri 2. politseijaoskonna allkons- taabel Elmar Kurst, tema poeg Leigar ja kaitseväe sadulsepa-töökoja meistri Hans Labi poeg Johann.

Esmaspäeval, 28 mail Rõuge alevis asetleidnud tulekahjus hävines Jaan Simmulile

kuuluv suur kahekordne kaupluse hoone, Rõuge meierei ja üks väiksem elumaja. Postkontor ja kogu alevik olid tulehädas. Uldkahju 60.000 krooni.

Eesti välisministri J. Seljamaa ja ministri abi H. Laretei külaskäik Varsavi, kujunes suurejooneliseks Eesti-Poola sõprusmeeleavalduseks. Poola ajakirjandus rõhutab et Eesti on Poola sõber ja mõlemal riigil on ühised huvid. Välisministril J. Seljamaal oli omavahelisi nõupidamisi ja läbirääkimisi poola välisministri J. Beckiga.

Käesoleval suvel külastavad Eestit Belgia kuninga eri-suursaatkond, Rootsi välisminister Sandler, Soome president Svinhufvud ja Poola välisminister kol. J. Beck.

Eesti haridusliidu palvele, korraldada 23. juunil, võidupüha puhul, kirikutes vastavasisulisi jumalateenistusi, vastas konsistoorium, et kiriku põhikiri ei näe ette sarnast püha ja seetõttu ei saa pidada võidupühal jumalateenistust.

Eesti merejõudude juhatus pidas pikemat aega läbirääkimisi Soome „Crichton Vulcani” laevatehasega allveelaevade ehitamise asjus Eesti mereväele. Nüüd merejõudude juhatus otsustas allveelaevu Soomest mitte tellida.

Kirjutati alla koolidekreet, mille põhjal koolisundust lühendatakse, kommertsgümnaasiumid muudetakse kutsekoolideks ja iga maakond saab gümnaasiumi.

Soome rannakaitse lennuk, Eesti vetes tagaajades üht paati kolmeliikmelise meeskonnaga, tulistas seda kuulipildujast ja lõpuks heitis veel ühe käsigranaadi paati. Soomlased võtsid mehed lennukiga kaasa ja jätsid purustatud paadi maha. Et sarnaseid asju viimasel ajal korduvalt ette tuleb, otsustasid kalurid riigivanemalt abi paluma minna soome hirmuvalitsuse vastu.

Mai kuu lõpus, kaitseväe aerodroomilt tõusis pidulikult õhku „Õhu- ja Gaasikaitse Liidu” uus sportlennuk „Enn”. „Enn” on esimene Eestis ehitatud lennuk, mis on ehitatud Eesti inseneride kavandi järele ja asjatundjate arvates ei jää oma võimetes sugugi maha parematest välismaa sportlennukitest.

RUDOLF ISE, E. V. Aukonsul Rio de Janeiro teatab et konsuli äraõidu tõttu kodumaale on Rio de Janeiro Konsulaat suletud ja eestlaste kaitse kõikides Brasiilia osariikides, peale São Paulo, Briti Kindralkonsulaadile Rios üle antud.

Rio de Janeiro, 6 juunil 1934.

ÜLESKUTSE

„Meie Kodu” talitus palub kõiki eestlasi São Paulos kui ka teistes osariikides, ühtlasi ka üle terve Lõuna Ameerika asuvaid eestlasi enda aadressisid teatada, ehk elukoha muutmisel sellest teadustada, sest sellega oleks kergendatud ajakirja „Meie Kodu” töö. Peale selle palub veel „Meie Kodu” toimetus igalt eestlaselt kodu-ehk välismail, kaastööd, kui ka kõiksugu informatsioone eestlaste kohta, elukirjeldusi, reisujuhtumisi ehk ükskõik, mis kuidagi ühenduses eestlastega.

Praegusest „Meie Kodu” talituse aadresside kogust on, kas elukoha muutmise või mingil muul moel, kaotsi läinud alljärgnevad aadressid, mida lahkelt palume teatada:

Jaan Aarmann, Joh. Almus, Karl Inghelmann, Kustav Kuusperg, Mihkel Luup, Rudolf Aps, Rudolf Evert, Adolf Jürgenson, Aug. Kruusperg, Elfride Leevet, Ellen Pallo, Aug. Rajavaht, Aug. Sõrmus, Mariie Staalberg, Arthur Tang, Voldemar Tikas, Miralda Thoomann, Anna Vichmann, Karl Veermann, Joh. Öunapuu, Erna Mütülbach, Alexander Palai, Martin Rääk, Alexander Ulenõmm, Miina Kullerkupp, Amanda Kull, Sergei Kirst, Joosep Kauber, August Koppa, Ludvig Kutmann.

* * *

Kes teab Olga Horner'i (sündinud: Volberg) aadressi?

Otsib: M. Kaevats. France 7, Imp. du Bonet (Paris 4 c).

Palutakse teatada S.P.E.A. ja H. Seltsi „Uuus Kodu” juhatusele.

NÖRK SILMAPILK

„Kaebealune, teid süüdistatakse selles, et olete maha poksunud kohtupristavi ja kaks politseinikku; mis on teil öelda enese kaitseks?”

„See juhtus ühel nõrkuse silmapilgul, herra kohtunik!”

ANNA NEILE ANDEKS!

Uhes maakirikus kaetakse iga laulatuse ajal altari pealkiri ilusa väljaõmmeldud vaibaga kinni. Pealkiri lausub: „Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mis nemad teevad!”

SELLEPÄRAST

Riigikoguliige läheb suvel isakülla puhkusele. Jalutades kohtab ta külavanemat.

„Öelge mulle, palju on teie külas elanikke?” „576”.

„Kuidas nii — seitsme aasta eest olin ma siin ja siis ütlesite mulle ka, et 576 elanikku?”

„Jah, vaadake — see tuleb sellest — igakord kui meie külas uus laps sünnib, kaob üks noormees jäljetult ära”.

I. — Hoopleb sellega, et tema võivat näha sääske, kes kõnnib kiriku torni otsas.

II. — Vastab: „Ma küll teda ei näe, aga ma kuulen selgelt tema kõndimist”.

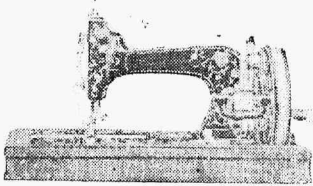
João Pipoca, appi rutates Anastaciole, kes parajasti lõpetas kukkumise 5-nda korra pealt.

„Oled sa surnud, Anastacio?” — küsis ta. „Jah”, — tuleb vastus!

„Valetad, lurjus!”

„Sugugi mitte! Teisel juhtumisel puuduks sinul julgus mind lurjuseks nimetada”.

Kes tahab osta

*häd ja
odavat,
peaegu
uut,
pruugitud*

õmblusmasinat,

küllastagu pealadu

Rua Conselheiro Ramalho, 274

*Telefon 7-6191, Aveniida Briga-
deiro Luis Antonio nurgal.*

Trammid: nr. 3, 5, 40, 47

*Paraiso, Aveniida ja Villa Cle-
mentino. Käsimasinad alates Rs.
50\$000, jalaga — alates Rs. 125\$000
ja kallimad.*

**Pakkimiskulud sisemaale
saatmiseks kannab äri.**

R. Monteiro & Cia.

SÃO PAULO

Pealadu:

RUA 25 DE MARÇO, 113 - 117

TELEFONE, 2-4388

Osakonnad:

RUA JOSE' BONIFACIO, 9

RUA 15 DE NOVEMBRO, 2

AV. RANGEL PESTANA, 165

RIO DE JANEIRO

RUA URUGUAYANA, 106

VILLANE - SIIDI - LINANE

Igasugused rätsepa tarbed

Jõudsid p rale viimased Inglise ja Prantsuse
riidevabrikute tooted. Suures valikus naiste-
rahvaste villased ja siidi riided. Suurem sise- ja
v ljamaa riidekaupade tagavara

IMPERIAL ülikonna riiete ainuesitus

**Uinus vaikselt igavesele unele 1. juunil, kell
3 hommikul, 62. eluaastas minu unustamata,
kallis mees**

KARL SAABERG

Vaikses leinas Anna Saaberg

27 juunil surnud

RUDOLF RUPSKY'T

jääb leinama abikaasa

Escola de Corte, Costuras e Modelos ATELIER Mme. CLARA

AUTORISADO PELO GOVERNO FEDERAL

Juurelõikamise kursused kõige uuema ja parema methodi järele
kursuse lõpetajad saavad diplomeeritud

Uute õpilaste vastuvõtmine iga päev

Rua Antonia de Queiroz, 11 -- SÃO PAULO

Külastage Eesti Seltsi
"UUS KODU"

EINELAUDA

Kõige maitsevamalt valmistatud külmad ja soojad suupisted, heade napside valikuga. Odavad hinnad Korralik teenimine

Eestiparased õhtasöögid

Seltsi pidude korral kõige rikkalikum einelaud

EINELAUA PIDAJAD:

H. Treimann ja A. Kõivumägi

"MEIE TEE"

On ainuke Põhja-Ameerika eestlaste kuukiri. Huvitavad kirjeldused eestlaste elust Ameerika linnades ja sisemaal

TOIMETUS JA TALITUS:
310 Lenox Ave, NEW YORK, N. Y.

Tellimiste vastuvõtmine São Paulos:

J. SESTVERK

RUA AUGUSTA, 24 ja

"MEIE KODU"

TOIMETUSES

PRAÇA JOÃO MENDES N. 1

Südamliku tänu

avaldan kõigile sõpradele ja tuttawatele, kes minu armsa mehe

KARL SAABERG'I

ärasaatmisest ja muldasängitamisest nii soojalt osa võtsid. Samuti südamlikum tänu S. P. Eesti kirikuõpetaja herra Viikmann'ile kui ka S. P. E. Haridus Selts "Uus Kodule ja „Meie Kodu" toimetusele nende lahke kaasabi eest.

Anna Saaberg.

Saksa päevapildi tööstus

Asutatud 1890 a.

“BERNARDO”

ARTHUR SCHMIDT

Kõige parem ja peenem
töö päevapildistuse alal

Suurendus heledas või
t u m e d a s toonis, õli-ja
pastellvärves

Valmistakse tellija soovil
koduseid pildistusi

REPRODUCEERIMINE

Rua São Caetano, 111 (ant. 103)

SÃO PAULO

LAEVALIIN

BREMEN

AGENTUUR:

Largo Santa Efigenia, 13

TELEPHONE, 4-1152

SÃO PAULO

Sõidu piletid järelmaksuga kõige odavamalt

Müüme sõidu piletid igasse
välisrüki kergete maksuvõima-
lustega Korradame kiirelt,
ilma vahetasuta, tarvilikud pa-
berid sõiduks, kutsepiletid j.n.e.

INFORMEERUGE

MEIE HARUKORDSETE TINGIMUSTEGA

TINTURARIA

PARIS

Riidepuhastus äri

OMANIK:

W. KIVI

Rua Capitão Thiago Luz, 102

ANTIGO 96

SANTO AMARO

Kuiv pesemine. Keemiline mees-ja
nais-ning lasteriieete värvimine. Eriala:
naiste siidiriieete värvimine. Meester.
valgete ülikondade tärgeldus. Ülikon-
dade valmistamine ja parandus. Oste-
takse ja müüakse valmis - riideid.
Vormitakse peakatteid.

EHITUSKIVID

MAKSUTA

Maade müük järelmaksuga (ilma sisse-
maksuta) 9\$000; 10\$000; 11\$000; 12\$000
kuni 20\$000 kuumaksuga

Müük järgmistes Villades: Villa
Mazzei; Villa Nova Mazzei;
Villa Nilo; Villa Nelson; Vil-
la Milton; Villa Léo; Villa Victorio
ja Villa Ede. Nimetatud Villad
asuvad kõik Tramway Cantareira
Lheduses (Ramal de Guarulhos)
Kõikjal Auto-omnibusi ühendus
(Väljasõidu koht Largo Paysandú)

Nimetatud Villades on: elekter, koolid,
aptekid j. n. e...

Uksikasjalisi informatsioone saab

“ESCRYPTORIO MAZZEI”

RUA 11 DE AGOSTO N.º 5 sobr.

ehk Avenida Mazzei N.º 300 (Villa Mazzei
jaama lähedal)

ANNAME 100\$000

sellele, kelle soovitusel müüme ühe lote